

for Vietnam

Nr. 2 ✓

1966.

I dette nr.:

Vietnam-problematikken
vurdert ut fra en juridisk
og folkerettslig synsvinkel.

Pris kr. 1,

Vår århundres historie viser med brutal tydelighet at maktbruk ikke er noen farbar vei å gå for å løse konflikter nasjonene imellom. Det eneste alternativ til vold er rett. Nasjonene må respektere regler som tar sikte på å avgjøre interesse-motsetninger uten voldsbruk.

Denne erkjennelsen er i dag klar hos alle som bekymrer seg om menneskehetens framtid. Men like klart innser vi at fremveksten av en verden der retten hersker folkene imellom, er en uhyre delikat prosess som beror på en rekke forutsetninger. Den viktigste forutsetning er tillit hos hvert lands statsmenn til at også de andre medlemmene i folkerettssamfunnet vil respektere reglene.

Folkeretten slik vi finner den i dag, i form av sedvanerett, alminnelige overenskomster mellom mange land og tosidige avtaler, er i virkeligheten lite utbygget. Den er på mange punkter usikker, og det mangler mye før vi har et system av rettsregler som noe nær fullstendig regulerer de mellomstatlige forhold med sikte på å utelukke maktbruk. Folkeretten gir i dag statene stor frihet, så stor at åpne konflikter ikke kan unngås dersom statene er innstilt på å balansere på reglens yttergrense uten å iaktta de prinsipper som sunn fornuft tilsier må følges om hensikten med reglene skal oppnås.

I dette nummeret av FOR VIETNAM har vi viet stor plass til de rettslige sider ved Vietnam-konflikten. Det vil framgå av dette stoffet at De forente stater på en rekke punkter i denne sammenheng har vist liten respekt for folkeretten. Dels har USA gjort seg skyldig i eklatante brudd på egne forpliktelser, dels har det øvet press på og bistått et annet land i en opptreden som er i strid med dette landets folkerettslige forpliktelser og dels har USA handlet i strid med prinsipper som riktignok ikke anses som positiv folkerett, men som følger av hensikten bak de positive reglene.

De rystende forhold som vi er vitne til i Vietnam i dag er en følge av denne folkerettsstridige politikk. På grunn av de stadig fornyede og grovere overgrep er faren overhengende for en storkrig i Asia, og videre for en verdenskonflikt.

Men selv om en slik utvikling blir avverget i første omgang, og selv om krigen i Vietnam skulle ta slutt, enten fordi amerikanerne går med på en fornuftig politisk løsning, eller fordi de med sin overveldende militærmakt klarer å knuse motstanden i det vietnamesiske folk, vil USA's opptreden ha hatt de alvorligste følger for utsiktene til en varig fred.

Hvilket grunnlag for tillit til verdens mektigste militærmakt vil de andre medlemmene i folkeretts-samfunnet kunne ha, når denne makt har vist seg beredt til å det groveste å krenke folkeretten for å ivareta sine fjerntliggende interesser. Vil ikke de erfaringer som er høstet av denne konflikten uvegerlig føre til et hardere internasjonalt klima der partene setter alt inn på å befeste og utbygge sine maktposisjoner? Vil de ikke føre til en ny økning i rustningskappløpet som gjør at freden, om vi beholder den, bygges på en stadig frykteligere terrorbalanse i stedet for på gjensidig tillit? Vil de ikke føre til at oppgaven å utvikle de områder i verden hvor befolkningen savner de mest elementære materielle goder, gis enda lavere prioritet, forhold til våpenutviklingen? Og hvordan kan vi i lengden ha håp om å beholde freden i en verden som utvikler seg slik?

Vår eget land har tradisjoner når det gjelder å hevde folkeretten. Dette er naturlig for et lite land som aldri har hatt noe å vinne med våpen, og som er svært sårbart for maktbruk fra andre. Disse tradisjoner, og det særlige forhold vi gjennom Atlanterhavspakten står til den makt som gjennom sine handlinger utpeker seg som vår tids farligste trusel mot folkeretten og en varig fred, forplikter.

Det kreves av oss at vi roper et varsko, at vi bruker all vår innflytelse og utnytter alle muligheter til å endre USA's holdning. Og lykkes det ikke, burde vi bryte de bånd som knytter oss til agressoren og som identifiserer oss med ham i verdens øyne.

H.H.

GENEVEKONFERANSEN I 1954

1. april 1954 trådte utsendinger fra stormaktene USA, Sovjetunionen, Storbritannia, Frankrike og Folkerepublikken Kina sammen i Geneve for å drøfte forholdene i Asia. Korea og Indo-Kina sto på tapetet. Forhandlingene om Indo-Kina tok til i mai. Her deltok også delegasjoner fra Laos, Kambodja, Vietnam (det fransk-støttede Bao-Dai regimet) og Den demokratiske republikken Vietnam (Vietminh under ledelse av Ho Chi Minh)

Krigen mellom franskmennene og Vietminh hadde på dette tidspunkt rast i 9 år. Den 7. mai, dagen før drøftingene om Indo-Kina tok til i Geneve, led franskmennene et avgjørende militært nederlag, festningen Dien Bien Phu falt i Vietminhs hender etter lang tids beleiring. Den politiske og moralske betydning av dette nederlaget var enda mer inngripende enn den militære. Stemningen i den franske nasjonalforsamling var amper, statsminister Bidault hadde bare håp om å holde sin regjering på taburettene dersom han snarest fikk istand en våpenhvile. Opposisjonslederen Mendes-France lot ham ikke få pusterom. De siste åra var Frankrikes krigførsel i Indo-Kina sterkt støttet med materiell og finansiell hjelp fra USA. Det engasjement andre var tilbøyelig til å betrakte som en skitten kolonikrig, berømmet utenriksminister John Foster Dulles som en heroisk innsats i kampen mot verdenskommunismen. Dulles hadde i dagene før Dien Bien Phu's fall, vært innstilt på å gjennomføre et amerikansk luftangrep, i vestmaktenes navn, mot beleirerne, for om mulig å redde festningen. Den britiske regjering ville imidlertid ikke være med på noe slikt, og det ble ikke noe av aksjonen. Men fremdeles var muligheten for en massiv amerikansk intervensjon på franskmennenes side i Indo-Kina, i Høy grad til stede. Dulles var lite oppsatt på å forhandle med kommunistene, han ønsket ikke sitt navn forbundet med innrømmelser overfor dem. Før Vietminh-delegasjonen ankom til Geneve, var Dulles reist til Washington, ledelsen for den amerikanske delegasjonen var overlatt viseutenriksminister Bedell Smith.

De øvrige stormaktene, Sovjet, Storbritannia og Kina, var åpenbart innstilt på å gå langt for å nå fram til en fredelig løsning. Koreakrigen hadde vært en svær påkjenning for Kina, som nå trengte ro for å kunne konsentrere seg om den indre oppbygging. Sovjet hadde hensikter i Europa som la forholdene til rette for en hestehandel med Frankrike. Det varden gang på tale med et sterkt integrert forsvarssamarbeid mellom en del av de vesteuropeiske land og USA, i Norge kjent under navnet Europahæren. Sovjet var naturlig nok oppsatt på å hindre en slik utvikling, utenriksminister Molotov lot Bidault forstå at dersom denne gjorde sitt for å torpedere disse planene, ville Sovjet gjøre sin innflytelse gjeldende for at Frankrike skulle få akseptable vilkår overfor Vietminh i Indo-Kina.

Bidault lot seg ikke presse, og forhandlingene gikk i stå. Denne situasjonen dannet utgangs punkt for et mistillitsvotum mot regjeringen i den franske nasjonalforsamling 12. juni. Mendes-France overtok, og lovet i sin første tale som statsminister å kunne presentere en våpenhvileavtale innen 20. juli.

Det franske våpenhvileforslaget gikk ut på en forflytning av de væpnede styrker til gjengrupperingssoner under internasjonal kontroll, mens Vietminh forlangte fullstendig fransk evakuering og ikke ville godta en slik faktisk oppsplitting av landet som gjengrupperingsssonene innebar. Dessuten forlangte Vietminh at frigjøringsstyrkene i Laos og Kambodja også skulle representeres på konferensen. Det siste kravet ble desavuert av Sovjet og Kina allerede ved forhandlingenes start, og også hva formene for våpenhvilen angikk ble franskmennenes forslag langt på vei godtatt. Men Frankrike forpliktet seg til å trekke hovedtyngden av sine tropper ut av området i løpet av en rimelig frist, og Vietminh ble gitt konsesjoner derved at en samling av landet gjennom alminnelige valg ble forutsatt gjennomført innen to år.

Det endelige forslaget, som forelå 20. juli og ble undertegnet 21. juli, må således forstås like mye, om ikke mer, på bakgrunn av stormaktenes stilling, USA's aggressive holdning, Kinas utmattelse etter Korea, Sovjets frykt for Europahæren, som på den militære situasjon i Indo-Kina som for franskmennenes del var fortvilet.

Det er tre dokumenter fra konferensen som særlig påkaller interesse i vår sammenheng: 1) Våpenhvileavtalen inngått mellom de øverstkommanderende for Den franske unions styrker i Indo-Kina og Vietnams folkearmé (Vietminh). Undertegnet av brigadegeneral Henri Deltiel og viseforsvarsminister Ta Quang Buu.

2) Slutterklæringen fra konferensen som åtte av de ni deltagende delegasjoner (ikke USA) ga sin muntlige tilslutning.
3) Uttalelsen fra den amerikanske viseutenriksminister Bedell Smith om USA's holdning til våpenhvileavtalene.
Disse tre dokumenter er gjengitt nedenfor, bare forkortet på punkter uten prinippiell interesse:

AVTALE OM INNSTILLING AV FIENDTLIGHETENE.

Kapittel 1. Art. 1.

Det fastsettes en provisorisk militær demarkasjonslinje. Etter tilbaketrekkinga skal de to parter styrker organiseres på hver sin side av denne linja, styrkene til Vietnams folkehær på nordsida og styrkene til Den franske union på sørsida.

Den provisoriske militære demarkasjonslinja fastsettes slik det er vist på kartet.

Det er også enighet om at det skal fastsettes en demilitarisert sone på hver side av demarkasjonslinja i en bredde på inntil 5 km fra denne, som skal tjene som en buffersone og hindre begivenheter som fører til gjenopptaking av fiendtlighetene.

(De øvrige artiklene i første kapittel inneholder nærmere bestemmelser om demarkasjonslinja og den demilitariserte sonen)

Kapittel 2. Prinsipper og framgangsmåter angående iverksettelsen av denne avtalen.

Art. 10.

Øverstbefalende på hver side, øverstkommanderende for Den franske unions styrker i Indo-China på den ene sida og øverstkommanderende for Vietnams folkehær på den andre sida, skal beordre og gjennomføre fullstendig opphør av alle fiendtligheter i Vietnam fra alle væpnede styrker under deres kontroll, ibefattet alle avdelinger og alt personell i hær-, marine- og flystyrker.

(Artiklene 11, 12 og 13 gjelder våpenhvilen)

Art. 14.

Politiske og administrative tiltak i de to gjengrupperingssonene i begge soner, på begge sider av den provisoriske militære demarkasjonslinja:

(a) I på-vente av de alminnelige valg som skal medføre samling av Vietnam skal forvaltningen i hver av gjengrupperingssonene ivaretas av den part hvis styrker i følge denne avtalen skal gjengrupperes der.

((b) gjelder overdragelse av forvaltningen i de omradene hvor det er nødvendig).

(c) Hver part forplikter seg til å avstå fra represalier eller forskjellsbehandling av personer eller organisasjoner på grunn av deres virksomhet mens fiendtlighetene pågikk, og til å garantere deres demokratiske friheter.

(d) Fra den datoen denne avtalen trer i kraft til troppeflytningene er fullført skal sivilpersoner som bor i et område behersket av den ene part og som ønsker å flytte til den sonen som er tildelt den andre part stå fritt til å gjøre det, og de har krav på hjelp fra myndighetene i området.

(Artikkel 15 gir regler for tilbaketrekkinga, bl.a. skal den være gjennomført etter 300 dager)

Kapittel 3. Forbud mot å føre inn nye tropper, militært personell, våpen og ammunisjon. Militære baser.

Art. 16.

Med virkning fra den datoen denne avtalen trer ikraft er det forbudt å føre inn i Vietnam troppeforsterkninger eller mer militært personell.

Dette forstås likevel slik at utskiftning av avdelinger og personellgrupper, ankomst til Vietnam av enkeltpersonell for midlertidig tjeneste og gjenkomst til Vietnam av enkeltpersonell etter kortere permisjon eller midlertidig tjeneste utafor Vietnam skal være tillatt under disse vilkårene:

((a) til (f) gir spesifiserte regler for utskiftinga)
(g) Den internasjonale kommisjonen, ved sine inspeksjonslag, skal overvåke og inspisere utskiftninger av avdelinger og personellgrupper samt enkeltpersonells ankomst og avreise etter de nevnte reglene, ved de ankomststeder som er regnet opp i art 20, nedenfor.

Art. 17.

(a) Med virkning fra den datoen denne avtalen trer i kraft er

det forbudt å føre inn noen slags forsterkninger i form av noen type våpen, ammunisjon eller annet krigsmateriell, slik som kampfly, marinefartøy, sambandsmaterieell, jetmotorer, jet-våpen eller stridsvogner.

(b) Dette forstås likevel slik at krigsmateriell, våpen og ammunisjon som er ødelagt, skadet, utslitt eller brukt opp etter at fiendtlighetene har opphørt kan erstattes, gjenstand for gjenstand, med gjenstander av samme type og tilsvarende egenskaper. ----

((c) til (e) tilsvareer 16, (a) til (f), men gjelder våpen ikke mannskap).

(f) Den internasjonale kommisjonen, ved sine inspeksjonslag, skal overvåke og inspisere de utskiftningene som er tillatt etter reglene i denne artikkelen, ved ankomststedene som er regnet opp i art. 20 nedenfor.

Art. 18.

Med virkning fra den datoen denne avtalen trer i kraft er det forbudt å opprette nye militærbaser på Vietnamesisk territorium.

Art. 19.

Med virkning fra den datoen denne avtalen trer i kraft må ingen base kontrollert av en fremmed stat opprettes innen gjengrupperingssonene; de to parter skal påse at sonene tildelt dem ikke slutter seg til noen militærallianse og ikke blir brukt til gjenopptaking av fiendtlighetene eller til å fremme en aggressiv politikk.

(Art. 20 spesifiserer ankomststeder og kap 4. gjelder krigsfanger).

Kapittel 5. Diverse.

Art. 24.

Denne avtalen gjelder alle de væpnede styrkene til begge parter. Hver parts væpnede styrker skal respektere den demilitariserte sone og territorium under militær kontroll av den andre parten, avholde seg fra enhver handling eller operasjon rettet mot den andre parten og ikke innlate seg på noen form for blokaade i Vietnam.

"Territorium" inkluderer i denne artikkelen territorialfarvann og luftrom.

Art. 25.

Øverstbefalende for de to væpnede styrker skal sørge for full beskyttelse og all mulig assistanse til Felleskommisjonen og dens tilsluttede grupper og til Den internasjonale kommisjonen og dens inspeksjonslag under utføring av de funksjoner og oppgaver som er tillagt dem i denne avtalen.

Art. 27.

Undertegnerne av denne avtalen og deres respektive etterfølgere i stillingene er ansvarlige for å sikre at betingelsene blir overholdt og iverksatt og for at alt legges til rette i så måte. De to parter Øverstbefalende skal, innen sine respektive kommandoer, ta alle skritt og treffe alle nødvendige foranstaltninger for å sikre at alle enheter og alt militært personale under deres kommando følger bestemmelsene i denne avtalen. Når som helst det er nødvendig skal bestemmelsene i denne avtalen studeres av Øverstbefalende for partene, og hvis det er

nødvendig skal de defineres nærmere av Felleskommisjonen.

Kapittel 6. Felleskommisjonen og Den internasjonale kommisjon for overvåking og kontroll i Vietnam.

Art. 28. Ansvar for gjennomføring av avtalen om innstilling av fiendtlighetene påligger partene.

Art. 29. En internasjonal kommisjon skal sikre kontroll og overvåking av gjennomføring.

Art. 30. For å lette gjennomføring av bestemmelsene om fellesaksjoner av de to partene, skal en Felleskommisjon opprettes i Vietnam under de nedenstående vilkår.

Art. 31. Felleskommisjonen består av like mange representanter fra hver av partenes overkommando.

Art. 34. En internasjonal kommisjon skal nedsettes for kontroll og overvåking over anvendelsen av bestemmelsene i avtalen om innstilling av fiendtlighetene i Vietnam. Den skal bestå av representanter for følgende stater: Kanada, India og Polen. Kommisjonens formann er Indias representant.

Art. 35. Den internasjonale kommisjonen skal opprette faste og mobile inspeksjonslag, bestående av like mange offiserer fra hver av de ovennevnte statene.

--- (nærmere bestemmelser om hvor de faste lagene skal være stasjonert)

Handlingsområdene for de mobile lagene skal være områdene ved land og sjøgrensene i Vietnam, demarkasjonslinjene mellom gjengrupperingssone og de demilitariserte sonene. Innenfor disse områdene skal de kunne bevege seg fritt, og skal av de lokale sivile og militære myndigheter motta all den hjelp de måtte trenge for å utføre sin oppgave (De skal gis disposisjon over personell, adgang til dokumenter som trengs for overvåking; vitner som det er nødvendig å avhøre skal budsendes, inspeksjonslagenes bevegelsesfrihet og sikkerhet skal sikres osv.) De skal ha til sin disposisjon de moderne transportmidler og de midler til observasjon og kommunikasjon som de måtte trenge. Utover de handlingsområdene som er definert ovenfor, kan de mobile lagene bevege seg innenfor rammene av de plikter som er gitt dem i denne avtalen etter overenskomst med den part det angår.

Art. 36. Den internasjonale kommisjonen skal være ansvarlig for å overvåke at partene gjennomfører bestemmelsene i avtalen forsvarelig. Derfor skal den sørge for kontroll, observasjon, inspeksjon og gransking i forbindelse med gjennomføring av bestemmelsene i avtalen om innstilling av fiendtlighetene. Især skal den:

(a) Kontrollere bevegelsene til de to parterets væpnede styrker, slik disse skal iverksettes innen rammen av gjengrupperingsplanen.

(b) Overvåke demarkasjonslinjene mellom gjengrupperingsområdene, og også de demilitariserte sonene.

(c) Kontrollere Løslatelsen av fanger og sivile internerte.

(d) I havner, på flyplasser og langs hele Vietnams grense skal den overvåke overholdelsen av bestemmelsene i avtalen om innstilling av fiendtlighetene angående innføringen til landet av væpnede styrker, militærpersonell og alle slags våpen, ammunisjon og krigsmateriale.

(Artiklene 37-47 gir regler for kommisjonenes framgangsmåte).

SLUTTERKLÆRINGEN

Avslutningskommuniké, datert 21. juli 1954, fra Genevekonferansen om problemet å gjenopprette fred i Indo-China, som representanter for Kambodsja, Den demokratiske vietnamesiske republikk, Frankrike, Laos, Folkerepublikken China, Staten Vietnam (Sør-Vietnam), Sovjetsamveldet, Storbritannia og USA deltok i.

1. Konferansen merker seg avtalene om innstilling av fiendtligheter i Kambodsja, Laos og Vietnam og organisering av internasjonal kontroll og overvåking av gjennomføringa av bestemmelsene i disse avtalene.

4. Konferansen merker seg bestemmelsene i avtalen^{om} innstilling av fiendtlighetene i Vietnam angående forbud mot å innføre utenlandske tropper og militærpersonell til Vietnam, såvel som alle typer våpen og ammunisjon.

5. Konferansen bemerker at ifølge avtalen om innstilling av fiendtligheter, kan det ikke bli opprettet noen militær base kontrollert av en fremmed stat i de to parters gjengrupperingssoner. Partene plikter å tilse at sonene som de er blitt tildelt verken blir tilsluttet noen militærallianse eller utnyttet til gjenopptaking av fiendtlighetene eller til å tjene en aggressiv politikk.

6. Konferansen erkjenner at hovedhensikten med avtalen om Vietnam er å løse militære spørsmål med sikte på å avslutte fiendtlighetene og at den militære demarkasjonslinja er provisorisk og ikke på noen måte må tolkes som en politisk eller territorial grense. Konferansen uttrykker sin overbevisning om at gjennomføringa av bestemmelsene i denne erklæringen og i avtalen om innstilling av fiendtligheter skaper det nødvendige grunnlaget for i nær framtid å oppnå en politisk ordning i Vietnam.

7. Konferansen erklærer at når det gjelder Vietnam skal løsningen av politiske problemer på et grunnlag av respekt for prinsippene om uavhengighet, enhet og territorial integritet tillate det vietnamesiske folk å nyte de grunnleggende friheter, garantert av demokratiske institusjoner opprettet som et resultat av frie valg med hemmelig avstemning. For å sikre at det er gjort tilstrekkelig framgang med å gjenopprette freden, og at de nødvendige betingelsene foreligger for at den nasjonale viljen fritt skal komme til uttrykk, må alminnelige valg holdes i juli 1956 under tilsyn av en internasjonal kommisjon sammensatt av representanter for medlemsstatene i Den internasjonale overvåkingskommisjon som er nevnt i avtalen om innstilling av fiendtlighetene. De kompetente representative myndigheter i de to soner skal konsultere hverandre om dette fra 20. juli 1955 og videre framover.

8. Bestemmelsene i avtalen om innstilling av fiendtlighetene som tar sikte på å beskytte individer og eiendom må anvendes meget strengt og må især tillate enhver i Vietnam å avgjøre fritt i hvilken sone han ønsker å bo.

9. De kompetente representative myndigheter i nord- og sørsonen av Vietnam, såvel som myndighetene i Laos og Kambodsja, må ikke tillate noen individuelle eller kollektive represalier mot personer som har samarbeidd på noen måte med en av partene under krigen, eller mot slike personers familier.

10. Konferansen merker seg den franske regjerings erklæring om at den er villig til å trekke sine tropper ut av territoriene til Kambodja, Laos og Vietnam, etter ønske fra angjeldende regjeringer og innenfor tidsfrister som skal bli fastsatt ved avtale mellom partene, unntatt i de tilfelle hvor, etter avtale mellom de to partene, et bestemt antall franske tropper skal bli igjen på spesifiserte steder og i et fastsatt tidsrom.
11. Konferansen merker seg den franske regjerings erklæring om at den, når det gjelder løsningen av problemene forbundet med innføring og styrking av fred i Kambodja, Laos og Vietnam, vil handle ut fra prinsippene om respekt for uavhengighet og sjølstendighet, enhet og territorial sjølbestemmelsesrett i Kambodja, Laos og Vietnam.
12. I sitt forhold til Kambodja, Laos og Vietnam påtar alle medlemmene av Genève-konferansen seg å respektere uavhengigheten, sjølstendigheten, enheten og den territoriale sjølbestemmelsesretten til de ovennevnte stater, og å avstå fra enhver innblanding i deres indre anliggende.
13. Konferansens medlemmer er enige om å konsultere hverandre om ethvert spørsmål som Den internasjonale overvåkingskommisjonen henviser til dem, for å finne ut de tiltak som kan vise seg nødvendige for å sikre at avtalene om innstilling av fiendtlighetene i Kambodja, Laos og Vietnam blir respektert.

x x x

USAs ERKLÆRING

Det følgende er teksten til en uttalelse gjort av undersekretær Walter B. Smith ved den avsluttende plenumsesjonen om Indo-Kina i Genève 21. juli 1954:

"Som jeg uttalte 18. juli er min regjering ikke forberedt på å være med på en slik uttalelse fra konferansen som er framlagt. Men USA gir denne erklæringa om sin stilling til disse problemene:

Erklæring:

USAs regjering, som er besluttet på å vie sine anstrengelser til å styrke freden i samsvar med FNs prinsipper og formål, merker seg avtalene som er inngått i Genève 20. og 21. juli 1954 mellom a) den fransk-laotiske kommando og kommandoen over Vietnam folkehær; b) den kongelige Khmer hærkommando og kommandoen over Vietnams folkehær; c) den fransk-vietnamesiske kommando og kommandoen over Vietnams folkehær og paragrafene 1 til 12 i erklæringen som har blitt forelagt Genève-konferansen 21. juli 1954. USA erklærer med hensyn til de ovennevnte avtaler og paragrafer at i) det vil avstå fra trusel om eller bruk av makt, og ii) det vil betrakte enhver fornyelse av aggressjonen i strid med de nevnte avtaler med alvorlig bekymring og som en betydelig trusel mot internasjonal fred og sikkerhet.

I samband med uttalelsen i erklæringa som omhandler frie valg i Vietnam, ønsker min regjering å klargjøre sitt standpunkt, som den har uttrykt i en erklæring fra Washington 29. juni 1954:

Hva angår nasjoner som nå er delt mot sin vilje vil vi fortsatt søke å oppnå enhet gjennom frie valg, overvåket av FN for å sikre at de blir gjennomført på rettferdig måte.

Med hensyn til uttalelsen fra Staten Vietnams (Sør-Vietnams) representant, gjentar USA sin tradisjonelle oppfatning at folk har rett til å avgjøre sin egen framtid, og at det ikke vil slutte seg til noen ordning som kan hindre det. Intet i den erklæring som nettopp er gitt tar sikte på eller antyder noe avvik fra dette tradisjonelle standpunkt.

Vi deler håpet om at disse avtalene vil tillate Kambodja, Laos og Vietnam å delta med full uavhengighet og sjølstendighet i det fredelige samfunn av nasjoner, og at de vil gjøre det mulig for folkene i dette området å avgjøre sin egen framtid.

x x x

KOMMENTAR TIL DOKUMENTENE

HVEM ER BUNDET AV VÅPENHVILEAVTALEN?

Viseforsvarsminister Ta Quang Bun undertegnet på vegne av øverstkommanderende for Vietnams folkearmé. Folkearméen er Den demokratiske republikk Vietnams (Nord-Vietnam) væpnede styrker. Det er øverstkommanderende for de væpnede styrker som har kompetanse til å binde en stat til en våpenhvileavtale. DRV er bundet, og vedstår seg sine forpliktelser.

Brigadegeneral Henri Deltiel undertegnet på vegne av øverstkommanderende for Den franske unions styrker i Indo-Kina. I dette tilfelle er det altså ikke en enkelt stat, men et statssamband, Den franske union, bestående av Frankrike og de "uavhengige" statene Vietnam, Kambodja og Laos, som er bundet. Dette statssambandet oppsto gjennom en rekke avtaler. Hovedavtalene er av 8. mai 1949 og 4. juni 1954, betydningsfulle militærkonvensjoner ble undertegnet 30. desember 1949 og 8. desember 1950. Av dette avtalekomplekset framgår det at Staten Vietnams militære beføyelser er overdratt til øverstkommanderende for Den franske unions styrker i Indo-Kina "som i denne egenskap disponerer de vietnamesiske styrker og et fransk ekspedisjonskorps til Vietnams forsvar".

Etter avtalen av 4. juni 1954, fikk Staten Vietnam en reelt uavhengig status som innebar at den på egen hånd kunne frata Den franske unions styrker evnen til å handle på Vietnams vegne. Det ble ikke gjort. Bao Dai lot med hensikt Den franske unions overkommando representere seg i Geneve i de militære spørsmål. Når Deltiel undertegnet våpenhvileavtalen var det derfor også som vietnamesisk øverstkommanderende. I denne forbindelse er det verdt å legge merke til at den amerikanske visesenatsminister Bedell Smith betegner våpenhvileavtalen som inngått mellom den fransk-vietnamesiske overkommando på den ene siden og Vietnams folkearmé på den annen side.

Staten Vietnam skiftet, etter Diems statskupp i 1955, navn til Republikken Vietnam. Det betyr ikke at den blir mindre bundet til sine folkerettslige forpliktelser. Når Saigon-regimet i dag, med amerikanernes fulle støtte, hevder å være ubundet av våpenhvileavtalen fra 1954, er dette i strid med god folkerett.

ER SLUTTDEKLARASJONEN BINDENDE FOR DELTAGERNE?

Åtte av de ni deltagende delegasjoner ga muntlig sin tilslutning til sluttdeklarasjonen. Delegasjonslederne var de respektive lands utenriksministre. Det er utvilsomt folkerett at statene blir bundet ved sin utenriksministers muntlige utsagn, og altså at de er bundet av sluttdeklarasjonens innhold. Den britiske regjerings støtte til amerikanernes Vietnam-politikk kommer etter dette i et tvilsomt lys, også folkerettslig.

BETYDNINGEN AV BEDELL-SMITHS UTTALELSE.

På samme måte som de øvrige detalgerne er bundet av sluttdeklarasjonen, er USA bundet av viseutenriksminister Bedell-Smiths erklæring. Denne er imidlertid vesentlig mindre vidtgående enn sluttdeklarasjonen. Ikke desto mindre fastslår den USA's plikt til å avstå fra maktbruk eller trusel om maktbruk for å forstyrre avtalens gjennomføring, og den erklærer seg også for prinsippet om samling av oppdelte nasjoner gjennom frie valg.

BRUDD PÅ GENEVE-AVTALEN.

Frie valg. Regjeringen i Sør-Vietnam forhindret at frie valg som skulle samle nasjonen, kunne gjennomføres. Den internasjonale kontrollkommisjonen meddelte i sin fjerde rapport, i oktober 1955, at avtalen ikke kunne settes ut i livet på grunn av den sørvietnamesiske regjeringens "kategoriske motstand".

Politisk opposisjon. Artikkel 7 i sluttdeklarasjonen lover det vietnamesiske folk grunnleggende demokratiske rettigheter og friheter. Dette innebærer blant annet rett til å stifte politiske organisasjoner og til å øve kritikk mot regjering og myndigheter. I et dekret av 11. januar 1956 bestemte Diem at personer som ble funnet å utgjøre en "trusel mot staten" kunne arresteres og holdes innesperret på ubegrenset tid. Senere er det satt dødsstraff for personer som kritiserer regimets krigførsel.

Det var svært ofte personer som før 1954 hadde vært Vietminh-sympatisører som ble rammet av Diems hensynsløse terror. Dette sto i strid med våpenhvileavtalen art. 14 C hvor partene forplikter seg til å avstå fra represalier mot personer på grunn av deres handlinger under krigen.

Utenlandsk militær støtte. Kontrollkommisjonen rapporterte i juni 1962 at Sør-Vietnams regjering hadde brutt våpenhvileavtalen gjennom i voksende grad å ha mottatt militær støtte fra USA. Kommisjonen erklærte også at opprettelsen av en amerikansk kommando for militær bistand i Saigon innebar at Sør-Vietnam i strid med våpenhvileavtalen hadde gått med i en militær-allianse.

Disse punktene blir utdypet i artikkelen om kontrollkommisjonens arbeid.

KONTROLLKOMMISSJONENS ARBEID

Artiklene 29 og 34-47 i Genève-avtalen omhandler Kontrollkommisjonen. Dens oppgave er å kontrollere og overvåke partenes gjennomføring av Genève-avtalens bestemmelser. Kommisjonen består av representanter fra Canada, India og Polen. Den indiske representanten skal presidere. Kommisjonen skal ha faste og mobile inspeksjonsgrupper med like mange medlemmer fra hvert av de tre land. Blant Kommisjonens mer spesifiserte oppgaver er kontrollen med løslatning av krigsfanger og internerte sivile. Artikkel 43 sier: Når det gjelder spørsmål om maktbruk, eller trusler om maktbruk som kan føre til gjenopptaking av fiendtligheter"....må avgjørelsene til Den internasjonale kontrollkommisjonen være enstemmig".

Kommisjonen har i alt offentliggjort 11 såkalte interim-rapporter og i tillegg et par "spesielle" rapporter. Før vi går løs på enkelt-utdrag av rapportene, skal vi se på noen uttalelser av mer generell karakter om de to sonenes holdning til Kontrollkommisjonen og Genève-avtalen. Uttalelsene er konklusjoner som den amerikanske historiedosenten Marvin Gettlemen har kommet fram til ved et studium av Kommisjonens rapporter og andre offisielle dokumenter i samband med Kommisjonens arbeide.

"De (rapportene) skaffer til veie nok data til å tilbakevise begge siders påstander om at bare den andre har bruddt Genève-avtalen. Ikke desto mindre er der betydelige forskjeller med omsyn til partenes samarbeidsvilje. Den sør-vietnamesiske regjeringa var fra først av fiendtlig innstilt, og nektet å samarbeide med Kommisjonen med den grunn at den ikke var signaturmakt til Genève-avtalen. Klimaks ble nådd i juli 1955, da Diem-regimet i stedet for å sette i gang med rådgivende forhandlinger, sto bak et attentat mot det hotellet hvor Kommisjonens medlemmer holdt til. (New York Times 21. 22. 23. 28. juli 1955). Vietminh-regimet i nord tok for sin del hjertelig imot Kommisjonen, og, som dokumentene i denne seksjonen viser, samarbeidde stort sett. I sin sjette interim-rapport uttalte Kontrollkommisjonen upartisk at "mens Kommisjonen nok har opplevd vansker i Nord-Vietnam, har majoriteten av vanskene oppstått i Sør-Vietnam." Denne mangel på balanse mellom nordlig oppmerksomhet på og sørlig motvilje mot Kontrollkommisjonen varte ved lenge etter at tidsfristen for valg var passert og gerilja-krigen i sør var begynt ... Indre dissens i Kommisjonen begynte i 1960 da den sør-vietnamesiske regjeringa, i et plutselig anfall av respekt for Kommisjonen, begynte å snakke om "undergraving" av Vietminh-agenter.

Det var som en mur mellom de kanadiske og indiske representantene på den ene sida og de polske på den andre. Opptrappinga i 1965 medførte en frontendring innen Kommisjonen. I spørsmålet om USA's luftangrep mot Nord-Vietnam blei Canada stående som den eneste forsvarer av den amerikanske politikken."

x x x

I de første interim-rapportene er Kommisjonen stort sett fornøgd med utviklinga. I følge den 5. rapporten besøkte "militærfly, derav en del fra US Navy, regelmessig flyplassen i Saigon". I den 6. rapporten finner en at Kommisjonens vansker har økt betydelig:

".... en stor vanske er tidsrestriksjonene som er pålagt Kommisjonens faste grupper av myndighetene i Sør-Vietnam.... Kommisjonen har gjort det klart at eksistensen av slike tidsrestriksjoner gjør det umulig for dens grupper å utføre alle deres plikter effektivt..."

Og:

"Flertallet av slike saker (der den Franske Overkommandoen ikke har fulgt Kommisjonens anbefalinger) gjelder anbefalinger fra Kommisjonen med omsyn til løslating av internerte sivile fra fengsler i Sør-Vietnam. Trass i gjentatte henvendelser har 21 anbefalinger om løslating av internerte sivile ikke blitt fulgt. I 19 tilfelle har myndighetene i Republikken (Sør) Vietnam forkastet Kommisjonens anbefalinger fordi personene det gjaldt var tidligere medlemmer av de væpnete styrkene, (Vietminh). Kommisjonen foretok en grundig undersøkelse av sakens juridiske aspekt og gjentok sine anbefalinger. Trass i dette har ikke anbefalingene blitt fulgt...."

Dette problemet med forfølgning av tidligere motstandsfolk har blant andre tidligere medlem av Kommisjonen, Roman Jasica, lagt stor vekt på. Han sier at mange slike forfulgte motstandsfolk som var trygget i følge Genève-avtalen, flyktet ut i jungelen og organiserte seg, og at det var slik Frigjøringsfronten kom i stand.

Denne rapporten nevner også visse tilfelle av manglende samarbeidsvilje i Nord-Vietnam, men konklusjonen blir:

"Ingen av partene har oppfylt sine forpliktelser helt og fullt. Som det har kommet fram i de foregående paragrafer, har graden av samarbeid med Kommisjonen ikke vært den samme hos de to partene. Mens Kommisjonen har opplevd vansker i Nord-Vietnam, har majoriteten av vanskene oppstått i Sør-Vietnam."

Den 7. rapporten kom i 1957 (altså etter at det skulle ha vært holdt valg), og inneholder en rekke interessante opplysninger:

".... Kommisjonen merket seg ett brudd på artikkel 14 C og en del brudd på artiklene 16 og 17 i avtalen fra Den franske overkommandoen og Republikken Vietnams side, men ingen fra Den demokratiske republikken Vietnams side. Bruddene på artiklene 16 og 17 som er nevnt ovafor, gjelder innføringa i Sør-Vietnam av United States militært personell i fem US militærfly, ... 1.000 revolvere og 610 esker med revolver-ammunisjon."

Ellers nevnes American Military Missions (TERM, MAAG, TRIM og CATO), som omfatter militære rådgivere og treningsgrupper. Den 8. rapporten sier mer om disse misjonene, og beklager seg over at regjeringa i Sør-Vietnam ikke vil gi de opplysninger Kommisjonen ber om, den uttaler seg svært alvorlig om dette og viser til artikkel 25, men:

"Den kanadiske delegasjonen dissenterter i denne avgjørelsen som siterte artikkel 25 fordi den mente at den nødvendige informasjon allerede var blitt gitt. Den indiske og polske delegasjonen vil understreke at Kommisjonen tidligere hadde bestemt enstemmig at informasjonen som var tilveiebrakt var inadekvat og utilfredsstillende...."

Store vansker blei også lagt i veien for Kommisjonens arbeide med å kontrollere de flyene som kom til Sør-Vietnam med militært personell og våpen.

"Kommisjonens inspeksjonsgrupper har hatt vansker med å få adgang til kontrolltårn-registrene på flyplassene og registrene ved havnene. Vietnams Folkearmés Overkommando, "som et unntak", samtykte i å gjøre disse registrene tilgjengelige for inspeksjon, når det var ønsket av Kommisjonens inspeksjonsgrupper, der hvor kontrollen ikke var daglig. Siden november 1957 har gruppene i nord hatt adgang til kontrolltårn-registrene på Gia Lam-flyplassen og havne-registrene i Campha, de eneste plassene hvor Kommisjonen har bedt om disse registrene. Regjeringa i Republikken Vietnam har ennå ikke gått med på Kommisjonens krav."

Dette bare for å gi en smakebit av Kommisjonens rapporter. Fra nå av blir stadig mer amerikansk personell og materiell fløyet til Sør-Vietnam. Så i juni 1962 kommer den berørte og misbrukte "Special Report". Før vi går videre er det på sin plass å minne om at til nå har stort sett

Kommisjonens medlemmer vært enige i sine vedtak, men den polske delegasjon dissenterer med hele den spesielle rapporten fordi den mener at beskyldningene til Sør-Vietnams regjering om at Nord-Vietnam har sendt tropper og materiell sørover, er for dårlig begrunnet. Roman Jasica sier (Pax, nr. 3, 1966): "Det indo-kanadiske flertallet hevdet at de ville komme med en detaljert rapport for å støtte opp om denne beskyldningen. Men det har nå gått fire år og flertallet har ikke vært i stand til å komme med en slik rapport."

Her er så det kjente avsnittet som så flittig siteres av amerikanerne når bomtetoktene mot nord skal rettferdiggjøres:

"Etter å ha undersøkt klagene har Kommisjonen kommet til den konklusjonen at i spesielle tilfelle er det bevis for at våpnet og uvåpnet personell, våpen, ammunisjon og andre forsyninger har blitt sendt fra sonen i nord til sonen i sør i den hensikt å støtte, organisere og utføre fiendtlig aktivitet, inklusiv væpnede angrep rettet mot de væpnete styrkene og administrasjonen i den sørlige sonen. Disse handlinger er i strid med artiklene 10, 19, 24 og 27 i våpenhvileavtalen."

Her var det altså sterk dissens fra den polske delegasjonen. Fortsettelsen, som en så sjelden hører, lyder slik:

"Siden desember 1961 har Kommisjonens inspeksjonsgrupper i Sør-Vietnam sammenhengende blitt nektet retten til å kontrollere og inspisere, noe som er deler av deres oppgaver i følge mandatet. Således var disse gruppene, trass i at de var i stand til å observere den stadige og kontinuerlige ankomsten av krigsmateriell, heri inkludert transportfly med helikoptere ombord, ikke i stand til nøyaktig å bestemme kvantiteten og arten av krigsmateriell som blei losset og ført inn i Sør-Vietnam.... Etter å ha tatt alle fakta opp til overveielse, og å ha basert seg på egne observasjoner og offisielle uttalelser i USA og i Republikken Vietnam, konkluderer Kommisjonen med at Republikken Vietnam har brutt artiklene 16 og 17 i Genève-avtalen ved å motta den økte militære hjelpen fra Sambandsstatene, uten at det foreligger noen kreditt i Republikken Vietnams favør. Kommisjonen mener også at sjøl om det ikke er noen formell militær allianse mellom regjeringene til USA og Republikken Vietnam, så innebærer likevel etableringa av en US Military Assistance Command i Sør-Vietnam, så vel som innføringa av et stort antall militært personell utover den fastsatte styrken til MAAG (Military Assistance Advisory Group), en faktisk militær allianse, i strid med artikkel 19 i Genève-avtalen."

Kommisjonen ga ikke ut noen rapporter igjen for i 1965 i samband med USA's bombing av Nord-Vietnam. I februar dette år sendte Kommisjonen ut enda en spesiell rapport som inneholdt bl.a. et brev fra Nord-Vietnam hvor det blei klaget over bombingene. Rapporten, som er undertegnet av den indiske og polske delegasjonen, slutter slik:

"Disse dokumentene viser situasjonens alvor og peker på brudd på Genève-avtalen."

AMERIKANSKE JURISTAR OM VIETNAM

Tale av Hon. Wayne Morse frå Oregon.
Sambandsstatenes Senat.
Torsdag 23/9/1965.

Herr President, eit av dei største brigde som har skjett i Sambandsstatenes utanrikspolitikk dei siste fem åra, er at vi har oppheva vår tidlegare avgjerd om å frenja legale prinsipp i utanrikspolitikken. Ingen nasjon var ivrigare engasjert enn USA for SNs grunnleggjing. Ingen nasjon i verda har preika meir for andre om at internasjonale konflikhtar må løysast på fredleg vis og helst under SNs kontroll. I Vietnam har vi håna direkte både lovene og SN-pakta.

Heilt sidan vi første gongen krenkte Genève-avtalen - da den første marionett-regjeringa var innført i Sør-Vietnam - har vi brote den eine etter den andre av den internasjonelle rettens grunnsetningar, den eine etter den andre av skylnader mot internasjonale avtalar. Heile verda veit dette. I meir enn ti år har vi nå skrive i historias bok med ei skrift av krenkingar som ikkje kan vaskast ut att, not både Genève-avtalen av 1954 og artikkel etter artikkel i SN-pakta og grunnlova til Sambandsstatane. Alt dette er ei skremmande og sorgjeleg krønike over korleis vi har forkasta dei legale prinsipp i vår utanrikspolitiske praksis.

I Vietnam rettar vi oss ikkje etter SNs prinsipp om fredleg løysing av konflikhtar, men USAs snevre, nasjonale interesser. Som så mange makter før oss og i samtida finn vi det enklare å lita på vår enorme militærmakt for å halda ved makt ei uriktig politisk vurdering, enn å gjera det som vi alltid har oppmoda andre til - å overlate spørsmålet til SNs avgjerd.

Et memorandum over dei internasjonale, juridiske aspekta ved Vietnamkrigen har blitt utarbeidd av ei gruppe juristar under leiing av Joseph Crown. Dei har skrive ei utgreiing om nokre av de juridiske problema som har oppstått gjennom vår einsidige, militære intervensjon i Sør-Aust-Asia.

JURIDISK MEMORANDUM

Utarbeidd av "Juristkommisjonen for den amerikanske politikk i Vietnam", æresformann Hon. Robert W. Kenny, formann W. L. Standard, viseformann C. McWilliams, sekretar J. H. Crown, 38 Park Row, New York, N.Y.

Rettferdiggjeringa av den amerikanske intervensjonen i Vietnam har på grunn av grunnlova vår og ordelaget i SN-pakta uroa juristane. Trass i at USA opphavleg kom til Vietnam for å gi råd, har dei amerikanske styrkane som no er på 125 000 mann (Sept. 1965), gått over frå ein passiv rolle til aktiv deltaking i krigen. Amerikanske styrkar har gjennomført fleire flytokt mot mål i Nord-Vietnam. Kan ein slik handlenåte sameinast med det som er fastsett i Grunnlova, SN-pakta og SEATO-pakta?

Punkt 2 seier: "Uttrykket fiendestat som er nytta i første punktet i denne artikkelen, vert brukt om dei statane som under den 2. verdenskrig var ein fiende til nokon stat som har underskrive denne Pakta". For regionale forsvarsalliansar er det altså forbode å gjennomføra aksjonar utan sanksjon frå SNs Tryggingråd, med eitt einaste unnatak, mot "fiendestatane", d.v.s. Tyskland, Italia og Japan.

Ettersom det er klart at Vietnam ikkje er ein fiendestat i artikkel 53s tyding, er gjennomføringa av ein aksjon gjennom SEATO ikkje autorisert av SN-pakta.

Artikkel 103 gjer klart at pliktene etter SN-pakta er overordna pliktene til einkvar annan internasjonal avtale, følgjeleg også SEATO. SEATO-traktaten godkjenner sjølv uttrykkeleg at SN-pakta er overordna, i sin artikkel IV.

Tre presidentars lovnader

USAs innblanding i Vietnam vert ikkje rettferdiggjort av dei erklæringane til president Johnson som så ofte vert siterte, om at presidentane Eisenhower, Kennedy og Johnson har gitt Sør-Vietnam lovnad om stønad. For det første har desse lovnadene ikkje traktat-status, fordi dei ikkje er blitt ratifisert av Senatet. Og sjølv om dei var godkjente av Senatet, måtte dei verta underordna pliktene i følgje SN-pakta. Det ulovlege i USAs intervensjon i Vietnam vert på ingen måte endra av at Saigon-regimet har bede USA ta på seg ei slik rolle. SN-paktas overordna stilling fell ikkje bort gjennom ein avtale med ein tredje part.

USA bryt med SNs lover

I denne samanhengen kan ein ikkje koma vekk frå den konklusjon at USAs regjering i Vietnam bryt med viktige punkt i SN-pakta.

USAs regjering har utan sanksjonar frå SNs Tryggingråd eller SNs Generalforsamling, teke avgjerd om å nytta væpna makt i Sør-Vietnam og bomba i Nord-Vietnam.

Som juristar vil vi oppmoda vår president om å følgja dei pliktane vi har teke på oss ved å skrive under SN-pakta.

II USA I VIETNAM - GENEVE-AVTALEN.

Geneve-avtalen seier klart frå at delinga langs den 17. breddegraden skal vera førebels, eit førebuande steg for dei allmenne vala som skal velja den samla nasjonens regjering. Medan ein ventar på desse vala skal "den sivile administrasjonen i baa omgrupperingssone liggja i hendene på den parten som har styrkar som vert omgruppert der." (Artikkel 14a.) Avtalen strekar under at delinga berre er ei vis å løysa den militære konflikten på, og ikkje inneber nokon politisk eller territorial grense.

"Konferansen tilkjennegir at det viktigaste forålet med avtalen om Vietnam er å løysa det militære spørsmålet slik at krigshandlingane stoggar, og at den militære demarkasjonslina er provisorisk og på ingen måte skal tolkast som ei politisk eller territorial grense". (Artikkel 6 i slutterklæringa).

Dersom denne påstanden skal halda, må alle dei tre delene av utsegna vera korrekte.

Påstanden er ikkje haldbar av fleire grunnar. For det første vart ikkje Sør-Vietnam godkjent som sjølvstendig stat av Genève-konferansen i 1954. Sjølv om området under hendingane etter 1954 de facto kunne bli sett på som stat, kan ikkje infiltrasjonen frå Nord-Vietnam seiast utgjera eit "væpna åtak" etter artikkel 51.

Vietnam ein stat

Ettersom Genève-avtalen godkjente heile Vietnam som ein stat, måtte konflikten med Sør-Vietnam, enda om den vart framkalt av Vietcong eller Ho Chi Minh, bli sett på som "indre strid". Utanlandsk innblanding er forbode fordi indre stridar er eit nasjonalt spørsmål, noko USA sjølv la stor vekt på under borgarkrigen i 1861.

Når Ho Chi Minh krev sameining av Vietnam, kan man samanlikna si stilling med Lincolns da England og Frankrike truga med å intervensera for å verna Sørstatanes sjølvstende (med det ekstrapoenget at Sør-Vietnam med USAs opne støtte hindra gjennomføringa av dei landsonfattande vala som var fastsett til 1956 i Genève-avtalen). Heller ikkje kan ein sjå bort frå det faktum at Lincoln hadde berre liten stønad hos folket i sør som allment støtta Sørstatanes lausriving, medan Ho Chi Minh har ein stor støtte frå folket i Sør-Vietnam som har organisert seg i Sør-Vietnams Nasjonale Frigjeringsfront med Vietcong som si væpna avdeling.

Ligg USA i Sør-Aust-Asia?

Det tredje element som krevst for at retten til kollektivt forsvar skal kunne verta hevda i følgje artikkel 51, er at landet som skal nytta denne retten er fullstendig medlem av ein regional, kollektiv forsvarsallianse etter SNs forskrifter.

Kan USA på noko meningsfull vis seiast vera eit ekte medlem av ein regional allianse for Sør-Aust-Asia?

Artikkel 51 og 53 som omhandlar slike alliansar tok først og fremst sikte på å gjera det interamerikanske tryggingssystemet lovleg etter SN-pakta. At USA - eit land skilt frå Sør-Aust-Asia ved verdshav, mange tusen kilometer unna, og i det heile utan noko historisk eller etnisk samband med folka i regionen - skulle vera medlem i ein allianse i Sør-Aust-Asia, kan ikkje sameinast med idéen om regionale alliansar slik den kjem til uttrykk i SN-pakta.

Artikkel 53

Ved sida av artikkel 51 finst det einaste unntaket frå forbodet om "våpenmakt eller trugsål om våpenmakt" i kapitel VIII i SN-pakta, som handlar om regionale arrangement. Artikkel 53 i dette kapitlet inneheld især to viktige punkt.

"Tryggingrådet skal, når situasjonen høver, gjera bruk av slike regionale ordningar eller organisasjonar, når vald vert nytta under dets autoritet. Utan løyve frå Tryggingrådet skal ikkje tvangsmiddel nyttast i tilhøve til regionale ordningar eller av regionale organisasjonar unnateke tiltak mot ein fiendestat i følgje definisjonen i punkt 2 i denne artikkel".

USA bryt Genève-avtalen

Følgjende av alle brot mot Genève-avtalen vart skissert av Senator Ernest Gruening i ein tale i Senatet 9. april 1965:

"Denne borgarkrigen byrja då Dien-regimet - etter vårt ønske - nekta å gjera det som vart fastsatt i Genève-avtalen om frie val for Vietnams sameining,....

I meir enn 800 år var Vietnam eitt land, før det vart erobra av Frankrike. Etter å ha sigrar over Frankrike i 1954 gjekk vietnamesarane til konferanse-bordet i Genève berre på det vilkår at val for landets sameining skulle haldast. Ennå finst det ingenting i president Johnsons tale ved John Hopkins-universitetet som gir von om ein endeleg sameining av Vietnam. Han gjer i staden ein endeleg fred avhengig av eit "sjølvstendig Sør-Vietnam".

I samband med dette synest ikkje premissane og rettferdiggjeringane for vår regjerings politikk i Vietnam å ha støtte anten i lov eller i dei faktiske omstende. Vår regjerings rolle i Vietnam bryt klart med Genève-avtalens vilkår - og er ei fornektning av våre høgtidsame lovnader om å "avstå frå bruk av eller trugsmål om vald for å øydeleggja Genève-avtalen".

III USA I VIETNAM - SEATO

Det viktigaste i SEATO-traktaten finn ein i artikkel IV.

Punkt 1) tillet ein eller fleire av medlemsstatane å nytta våpenmakt berre i tilfelle av "aggressjon gjennom våpna åtak". Når ein av signatarmaktene vert truga "annleis enn av våpna åtak" eller "av tilhøve som set freden i området på spill", krev punkt 2) at partene straks held råd med kvarandre for å senjast om kva for åtgjerder som bør takast" før nokon intervensjon kan foretakast.

Opphavleg vart santlege 8 SEATO-lands santykke kravt for ein militæraksjon i følgje artikkel IV skal kunne foretakast. Seinare vart denne regel endra slik at fråhald frå votering ikkje skulle reknast som veto. På dei siste to årsmøta til SEATOs ministerråd har Frankrike nekta å stø eit kommunike om SEATO-støtte til Sør-Vietnam mot Vietcong. Trugs-målet om fransk veto har hindra USA i å søka om formell SEATO-aksjon i Vietnam. Imidlertid skulle - sjølv om det rårde semje blant SEATO-medlemmene - SN-paktas artikkel 53 gjelda:

"Utan løyve frå Tryggingrådet skal ikkje tvangsmiddel nyttast i tilhøve til regionale ordningar eller av regionale organisasjonar..."

Nokon slik sanksjon har aldri vore gitt, korkje av Tryggingrådet eller av Generalforsamlinga, av dette følgjer at USAs handlingar i Vietnam ikkje kan forsvarast ved å visa til SEATO.

IV USA I VIETNAM - USAs GRUNNLOV.

USAs intervensjon i Vietnam er òg eit brot mot landets grunnlov. Presidentens "Rapport til nasjonen etter eit oversyn over USAs politikk i Vietnam" fjerna all tvil om at USAs handlingar i Vietnam utgjer ein krig. Presidenten gjer klart at "dette er verkeleg krig" og seier at "vår slagstyrke" auka frå 75 000 til 125 000 mann "nesten øyeblikkeleg" og at "ytterlegare soldatar vil vera naudsynte seinare, og vil verta sende når dei trengst". Er presidentens handlingar lovlege i følgje grunnlova (bortsett frå pliktene i følgje SN-pakta)?

Vietnams einskap.

Dette er erkjenninga av det historiske faktum at Vietnam er ein nasjon, førebels delt i to soner i påvente av landsomfattande val. Såleis kan nordvietnamesarane hjelp til sørvietnamesarane, i den mon den har forekomme, korkje endra konfliktens karakter av borgarkrig, eller utgjera nokon utanlandsk intervensjon.

USA er ein framand stat vis-à-vis Vietnam, Nord-Vietnam er det ikkje. Nord-Vietnam skulle ta del i landsomfattande val, ikkje for å avgjera korleis Nord- og Sør-Vietnam skulle sameinast att, men for å velja ei regjering for heile nasjonen Vietnam, nord og sør, aust og vest. Det var Diems og etterfølgjande "regjeringar" nekting av å ta del i slike val, med støtte frå USA, som opna døra for den noverande konflikten.

Uttrykket "landsomfattande val" understrekar det openberre i Vietnams historiske status som eitt land. Å framstille Nord-Vietnam som infiltratør utan verkeleg samband med Sør-Vietnam, som USA har gjort gong på gong, er å sjå bort frå både legale prinsipp og avtalar som historiske fakta.

USAs lovnader

Sjølv om USA tok del i dei forhandlingane som førte til Genève-avtalen, skreiv den amerikanske sendemannen ikkje under slutterklæringa, I staden gjorde USA ein einsidig erklæring den 21. juli 1954. Der erklærte den amerikanske sendemannen at USA ville

".... avstå frå bruk av eller trugsmål om vald for å øydeleggja Genève-avtalen, i følgje SN-pakta. (Art. 2(4))....

Med omsyn til dei nasjonar som no er delte mot sin vilje, skal vi arbeida for å få i stand ei sameining gjennom val under SNs overvaking....

.... ikkje ta del i noko arrangement som skulle hindra Vietnams sameining".

Såleis erkjente Sambandsstatane at Vietnam var ein nasjon. I dag overser USA dette faktum, USA nektar stedigt at det blandar seg inn i ein borgarkrig. USA freistar rettferdiggjera bombinga av Nord-Vietnam ved å påstå at Nord-Vietnam er ein framand angripnar i Sør-Vietnam.

Frie val

Avtalen seier at dei politiske problema skulle løysast gjennom allmenne frie, landsomfattande val.

Men det vart aldri val ifølgje Genève-avtalen, trass i at både den Internasjonale Kontrollkommisjonen (India, Polen, Kanada) og SN var klare til å overvake dei. Sør-Vietnam erklærte seg ikkje å vera pliktig til å gjennomføra dei, ettersom Nord-Vietnams deltaking ville innebera at desse "ikkje vart frie" - ein synsnåte som fekk opent støtte av USAs regjering.

I 1955 forkasta difor statsminister Dien Genève-avtalen og nekta i halde val. Tidlegare president Eisenhower foreslår i sine memoarer ytterlegare grunnar for denne handlingsmåten:

"Eg har aldri skrive eller tala med nokon som har vore godt inne i indo-kinesisk politikk, som ikkje har medgitt at val på denne tida under krigen ville ha blitt vunne med kan hende 80% majoritet av kommunisten Ho Chi Minh over regjeringssjefen Bao Dai."

Det er fastsett at Kongressen ikkje kan delegera si eksklusive makt til å erklæra krig til presidenten, og presidentens handlingar er ikkje lovlege i følgje grunnlova, ikkje ein gong under dei særskilte vilkåra i Tonkinbukst-resolusjonen - og som dei tidlegare analysene syner, er presidentens handlingar lovlege korkje i følgje SN-pakta eller SEATO-traktaten.

7. mai-resolusjonen

Resolusjonen den 7. mai om ekstra løyvingar til Vietnam-krigen stilte Kongressen overfor eit fait accompli som alvorleg omgjekk dens handlingsfridom. Dens kontroll i følgje grunnlova over dei utøvande organs vilje og feil vart avgrensa gjennom presidentens budskap, til makta til å løyva pengar.

Til slutt vil vi enda ein gong understreka at ei krigserklæring frå Kongressen korkje ville gjera gode att dei brot mot SN-paktas plikter, eller dei krenkingar av Internasjonal Lov som USAs intervensjon i Vietnam utgjer. Vi krev at regjeringa straks rettar på sine ulovlege handlingar og byrjar følgje SN-paktas bokstav og arbeida i dens ånd.

(Utdrag av CONGRESSIONAL RECORD, Proceeding and Debates of the 89th Congress. First Session, 23. September 1965.)

Makt til å erklære krig

Imot den vanlege førestellinga ligg makta til å føra utanrikspolitikken ikkje hos presidenten åleine, men den er delt mellom han og Kongressen. I allmenne utanrikspolitiske spørsmål krevst i følgje artikkel II, avdeling 2 at presidenten har "Senatets råd og samtykke. For å inngå avtalar krevst 2/3 majoritet av dei senatorane som er til stades".

Når diplomati og statsmannskunst mislykkjast og der er fare for krig, er grunnlova sterkt atterhaldande med omsyn til presidentens makt. Han har ikkje rett til å erklære krig. I følgje artikkel I, avdeling 8, 11. klausul, kan berre Kongressen gjera dette. Presidenten vert ikkje eingong nemn i denne samanhengen. I følgje grunnlova må Kongressen åleine avgjera om krig og fred. Ikkje nokon stad i grunnlovsforsamlingas debattar finst den meininga at presidenten skulle kunne setja i gong krig, eller dra nasjonen inn i krig utan krigserklæring. Tvertom, krigføring er noko som det berre tilkjem den lovgjevande instans å taka avgjerder om. Det einaste tilfelle av væpna vald utan krigserklæring som vart diskutert, var "for å avverja plutselig åtak mot landet".

Avgjerda om at ansvaret for krigserklæringa utelukkande fell på Kongressen, den direkte folkerepresentasjonen - at presidenten ikkje ein gong skal ta del i ei slik avgjerd - vart med fullt medvit utforma av grunnlovsfedrane. Dei var til og med uviljugе til å gi denne makta til Senatet åleine, og bestente at Representanthuset, større og meir representativt enn Senatet, skulle ta del i denne viktige avgjerda.

Her kan det høva å minnast at Senator Lyndon B. Johnson i tida kort før franskmennenes nederlag ved Dien Bien Phu, den 6. mai 1954, kritiserte Eisenhower-administrasjonen med desse orda:

"Vi krev ein skikkeleg forklaring av den politikk vi er bedne om å samarbeide om. Vi krev at vi og det amerikanske folk handsamast som vaksne, at vi får greie på fakta utan sukkerglasur. Kongressens funksjon er ikkje berre å løyva pengar og med det leggja nasjonens tryggingsspørsmål til sides."

Tonkinbukst-resolusjonen

Kongressen har ikkje erklært krig i Vietnam og presidenten påstår heller ikkje at nokon krigserklæring stør aksjonane hans i Vietnam. Han meiner i staden at desse vert sanksjonerte av Tonkinbukst-resolusjonen den 6. og 7. august 1964 og tilleggsresolusjonen 7. mai 1965 som gir Forsvarsdepartementet ekstra makt. Resolusjonen er ingen krisgerklæring, i det høgste eit ultimatum, om det er såpass. Den gir "støtte og bifall til presidenten som øverstkommanderande, til å ta alle naudsynte åtgjerdar for å slå attende væpna åtak mot USAs styrkar og hindra ytterlegare aggressjon". Den seier imidlertid at kvar åtgjerd skal vera i "samsvar med USAs grunnlov, SN-pakta og SEATO-traktaten".

Det er klart at dei Kongress-mennene som røysta for Tonkinbukst-resolusjonen, ikkje røysta for ei krigserklæring i Vietnam. Resolusjonen nemner korkje Nord-Vietnam eller Kina - den nemner ikkje ein gong Vietnam. Den "vart vedteken i den bølge av indignasjon som fulgte av Nord-Vietnams rapporterte åtak med torpedobåtar mot delar av USAs flåte i Tonkinbukta".

EI KULE KOSTER . . .

I Der Spiegel nr. 18/1966 er det gjengitt et forhør av en nordvietnamesisk fange, som var med i ei maskingeværgruppe.

På spørsmål om han under opplæringstida si fikk skyte ned skarpt, svarer han:

Nei, lederen vår sa at ei kule kostet fem kilo ris.

Denne soldaten var blitt tatt til fange etter å ha ligget såret i jungelen i flere dager.

Nedenfor er gjengitt utdrag av forhøret.

Spørsmål: Stemmer dette som lederne deres innpoder dere om den grusomme fangebehandlingen i sør?

Svar: Ja, da jeg blir tatt til fange, blir jeg uten grunn slått av amerikanske soldater. I dette fengslet har jeg vært utsatt for elektro-sjokk under forhørene.

Spørsmål: Hvordan blei du mishandlet:

Svar: Da soldatene kommanderte oss opp av skyttergrava, kom vi straks fram med hendene hevet over hodet. En soldat sa noe til meg som jeg ikke oppfattet. Før jeg fikk sukk for meg, slo han meg rett ned med geværkolben. Jeg var redd jeg skulle dø av slaget. Han kommanderte meg til å ligge med ansiktet mot bakken, og reiv av meg klærne. Heldigvis blei ikke jentene behandlet på samme måten. Noen andre soldater festet armene våre bak på ryggen, bandt tau rundt halsen på oss og dro oss avsted.

På flyplassen blei vi sperret inne i et piggtrådstengsel. Vi fikk ikke noe å spise på de første 24 timene. Den andre dagen fikk vi litt ris og noe hermetikk, likeledes den tredje dagen. Deretter blei vi transportert videre. Sola og tørsten plaget oss mer enn sulten.

Spørsmål: Hvem vinner denne krigen?

Svar: Veit ikke.

Spørsmål: Hva ønsker du nå?

Svar: At jeg var hjemme hos familien min igjen.

VIETNAM FRA DAG TIL DAG

1/5: 1. mai-demonstrasjonene i Saigon bar sterkt preg av krigstretthet og amerikanskfiendtlighet.

- o Reuter melder at det nå er 255 000 amerikanske soldater i Sør-Vietnam. Dermed er de allierte styrker kommet opp i 980 000 mann. Herav er det 26 500 fra land som Australia, New Zealand og Sør-Korea.

En regner med at FNL's styrke nå består av 250 000 mann.

✕

2/5: Tidligere statsminister i Sør-Vietnam, Tran Van Huu, uttalte i FN at USA kan få løsning med FNL og Nord-Vietnam ved ganske enkelt å stanse krigen. Han var sikker på at dersom amerikanerne stanset krigen vil de andre gjøre det også.

✕

3/5: Autoritative kilder i Kambodjas hovedstad hevder at avdelinger av Kambodjas væpnete styrker åpnet ild mot amerikanske militære enheter på Sør-Vietnams side av grenseelva Cai Bao, og at skytingen var nødvendig og rettferdig mottiltak etterat amerikanerne gjennomførte et større bombardement innenfor Kambodjas grenser.

- o En amerikansk talsmann i Saigon innrømmet tirsdag for første gang at amerikanske styrker har skutt mot Kambodjas område.

✕

4/5: President Johnson - som Eisenhower før ham - gjør den feil å skyve de intellektuelle fra seg, hevder Walter Lippmann i en artikkel i Morgenbladet.

✕

5/5: Den sivile komité som skal forberede valget til en nasjonalforsamling i Sør-Vietnam, støtte på vanskeligheter torsdag, da den holdt sitt første møte. Det oppstod uenighet mellom komitéen og regjeringen om det mandat komitéen hadde. Regjeringens representant lovte å rådføre seg med statsminister Ky.

✕

6/5: I Saigon innsatte statsminister Ky fredag formelt en sivil komité som skal forberede valget til høsten. Komitéen begynte sitt arbeid med å be innenriksministeren og andre av militærregjeringens tjenestemenn om å trekke seg tilbake fra droftingene. Innenriksministeren bøyde seg for komitéens henstilling.

- o I Saigon er det tendens til å overhøre et britisk forslag om at de kommende valg burde overvåkes av den internasjonale kontrollkommisjon for Vietnam.

27 nordiske organisasjoner krever regjeringsinitiativ for forhandlinger i Vietnam. De understreker at det må være en viktig oppgave for de nordiske land å gjøre sin innflytelse gjeldende overfor USA for å få FNL anerkjent som en av forhandlingspartene, slik som Ho Chi Minh krever.

✱

Statsminister Ky hevdet under en overlevering av en ny flybase i Sør-Vietnam at han ikke vil gi fra seg makten på minst et år. Utenriksminister Rusk mener at Ky er misforstått.

✱

Radiointervju med USA-fange i Hanoi. Usensurert samtale tillatt sendt i japansk radio. USA-fangen forsvarte amerikanernes Vietnam-politikk.

Millioner av amerikanske TV-seere fikk mandag oppleve en usedvanlig hissig debatt i Senatets utenrikskomité, der senator Morse hevdet at USA "fører en skitten krig" i Vietnam som det ikke fantes noen folkerettslig presedens for å forsvare.

En av president Kennedys nærmeste medarbeidere, Arthur M. Schlesinger jr., har uttalt i et amerikansk TV-program at president Johnson ikke har dømmekraft nok til å forkaste dårlige anbefalinger fra sine sivile og militære rådgivere når det gjelder krigen i Vietnam.

✱

I budsjettåret som utløper den 30. juni bruker USA ca. 4 milliarder kroner til forsyninger og utstyr til Sør-Vietnams næringsliv. En regner med at 20 % av dette blir stjålet i transitt eller fra havner og varehus.

Etter at en bombe eksploderte i et skredderverksted like ved Saigons største torv, begynte amerikanske MP-soldater å skyte vilt i gatene i nærheten. Soldatene trodde at Vietcong angrep, men det var ingen som besvarte ilden. 6 blei drept og 29 såret som følge av skytingen. Ingen blei drept av bomben.

✱

Den sørvietnamesiske statsminister Ngnyen Cao Ky gjentok i dag at han vil sitte med makten til midten av 1967.

Formannen i senatets utenrikskomité, senator Fulbright, har i foredrag ved universitetet i Baltimore uttalt at han ikke betrakter Kina som angriper og at FNL foretar en nødvendig og rettferdig revolusjon i Sør-Vietnam. Han anser derfor USA's politikk i Vietnam som en arrogant stormakts behandling av en liten nasjon. Fulbright har også slynget ut påstander om at amerikanernes politikk har gjort Sør-Vietnam til et bordell.

Johnson imøtegår Fulbrights kritikk og hevder at USA's inngripen i Vietnam er intet utslag av maktsjuke.

MIG-fly i Vietnam har fått rakettvåpen. Jagerfly av typen MIG 17 avfyrte i går målsøkende raketter mot amerikanske fly over Nord-Vietnam.

Walter Lippmann skriver i en artikkel i Morgenbladet at president Johnsons rådgivere i internasjonale spørsmål er udyktige og uselvstendige.

- o Det meldes om buddhistisk agitasjon innen flere avdelinger av den sørvietnamesiske hær. Informerte kilder uttaler at buddhist-prester arbeider aktivt innen 1. og 2. armékorps for å vende stemningen blant soldatene mot Saigon-regjeringen. Den politiske agitasjon har delvis ødelagt effektiviteten i den sørvietnamesiske hær, som allerede er blitt svekket av en månedlig desertering på hele 6600 soldater.
- o Bladet Orientering avslører norsk granat-eksport til amerikanernes krig i Vietnam. Amerikansk marinebåt laster granatene ved Moss.

✱

- 12/5: Rakettbase bare 16 km. fra havnebyen Haipong i Nord-Vietnam angrepet av USA-fly. Amerikanerne har tidligere ikke angrepet mål så nær den viktige havnebyen.
- o For annen gang på fem uker har de amerikanske troppene i løpet av en uke hatt flere drepte og sårede enn de sørvietnamesiske troppene. Militære observatører tolker dette som en antydning om i hvilket omfang Vietnam-krigen er blitt en konflikt mellom USA og de vietnamesiske kommunister.
 - o Fem amerikanske jagerfly fløy inn over Kina torsdag og skjøt ned et kinesisk fly med en rakett, meldte telegrambyrået Det Nye Kina torsdag kveld.
 - o U Thant mener at FN har små muligheter for å gjøre noe i Vietnam for øyeblikket.
 - o Byråsjef Hedemann i Forsvarsdepartementet sier at granatene som lastes ved Moss, skal etter avtale leveres tilbake til USA.
- 13/5: Det hvite hus holder seg fremdeles taus når det gjelder Pekings påstand om at amerikanske jetjagere skal ha skutt ned et kinesisk fly over Kinas territorium torsdag.
- o Venstre-representanten Torkell Tande tok under et stortingsmøte opp den norske granatleveringen til amerikanerne. Forsvarsminister Grieg Tidemand hevdet at i følge en avtale måtte alt overskuddsmateriale fra våpenhjelpen leveres tilbake. Arvid Johanson (a) hevdet at det ikke bare er snakk om jus, men det at det sendes granater som kan bli brukt under Vietnam-krigen. Han mente at det fra norsk side burde gis uttrykk for at den norske opinion er mot en slik granatforsendelse. Jens Haugland (a) mente at regjeringen måtte ta opp spørsmålet om en eventuell revisjon av avtalen.
 - o Washington tilbakeviser påstand om krenkelse av Kinas territorium og nedskyting av et kinesisk fly. Spesielle kretser antydte fredag at USA overveier å utslette Nord-Vietnams luftstyrke.

✱

- 15/5: Sør-Vietnam gikk inn i en ny krise i går etter at statsminister Ky overraskende sendte sine tropper til Da Nang som er et av sentrene for den buddhistiske opposisjonen. Kys tropper blei innviklet i gatekamper med avdelinger fra den lokale garnisonen. Det meldes om falne på begge sider. En del sivile skal også være drept. Kys tropper klarte å sikre seg kontroll over viktige punkter i byen, men opposisjonen har på sin side fremdeles kontroll over visse deler av byen.

✱

16/5: Statsminister Ky har avsatt generalmajor Tot That Dinh fra stillingen som sjef for 1. armékorps. Sjefene for første og annen infanteridivisjon i Sør-Vietnams hær har oppfordret til fullt opprør mot Kys regjering. Fra Saigon meldes at 50 000 sørvietnamesiske arbeidere i dag er gått til streik. Ky har sendt forsterkninger til Da Nang, men opprørerne holder fremdeles visse områder.

- o Den verdenskjente barnelegen Benjamin Spock ledet i går en demonstrasjonsmengde på over 7 000 mennesker rundt Det hvite hus, hvor deltakerne protesterte mot krigen i Vietnam.
- o Fra Amsterdam blir det meldt at ca. 150 demonstranter i går kveld protesterte mot Vietnam-krigen utenfor det amerikanske generalkonsulat hvor de gjennomførte en sit-down-aksjon.

17/5: Johnson appellerer om samhold i Sør-Vietnam. Bekymring i Washington, men få offisielle uttalelser om situasjonen.

- o En sørvietnamesisk løytnant løsnet to skudd mot den nye sjef for det første sørvietnamesiske armékorps. Episoden fant sted på flyplassen i Hué. Sjefen for armékorpsset, generalmajor Cao befant seg i et helikopter som nettopp hadde hevet seg fra bakken da episoden fant sted. Cao hadde avlagt Hué et besøk til tross for at han hadde blitt advart mot en slik handling.
- o Den usikre borgfred blei tirsdag avbrutt av spredt skyting. De opposisjonelle militære styrker har sine hovedstillinger ved de to sentrale pagodene i byen.

■

18/5: Utenriksminister Dean Rusk framsatte på en pressekonferanse i Washington i går en skarp advarsel til de stridende parter i den nye krise i Sør-Vietnam.

- o Opprørerne i Da Nang fikk i dag forsterkninger på over 500 soldater. Soldatene er enheter fra den sørvietnamesiske 1. divisjon som er stasjonert utenfor Da Nang.

■

19/5: McNamara advarer de stridende parter i konflikten mellom Ky og buddhistene.

- o Nye kamper i Da Nang. Kys tropper rykker nærmere pagodene. Flere mennesker skal være drept. Buddhistiske munkar og speidergutter satte seg ned i gatene for å hindre stridsvogner å nå fram til pagodene.
- o FNL framsatte i radiosendinger tilbud om militær bistand til de regjeringsfiendtlige opprørere i Da Nang og Hué.

■

20/5: Fortsatte kamper i Da Nang. Buddhistene ber USA stoppe Kys soldater. Dersom ikke amerikanerne etterkommer oppfordringen truer buddhistene med å angripe Da Nang-flybasen.

- o New York Times ber i dag i en leder president Johnson om å gi de amerikanske tropper i Sør-Vietnam ordre til å trekke seg tilbake til sine baser på grunn av striden mellom buddhistene og general Ky for å bringe fornuft til Saigon, og for at USA skal få en anledning til å ta opp sin politikk i Vietnam til ny vurdering.

21/5: Arbeiderbladet går i en leder i dag imot forslaget om opprettelse av en norsk diplomatisk misjon i Saigon.

- o Det amerikanske flyvåpen begynte i ettermiddag lokal tid, å evakuere jet-jagerbombefly fra den store flystasjonen ved Da Nang, etter at basen for annen gang i dag var blitt angrepet av bombekasterild fra opprørssoldatene. Under det første angrepet blei 15 amerikanere såret. Det siste angrepet gjorde ingen skade.
- o Kys soldater overtok i formiddag, lokal tid, en av buddhistenes pagoder i Da Nang etter en fire timers innbitt strid som bl.a. krevde to buddhistmunkers liv. Regjeringsstyrkene tok denne gang i bruk fly i kampen mot opprørerne.
- o I Saigon hadde store mengder buddhister et protestopptog i Saigons gater før de - under ledelse av 500 munkar og nonner - begynte en sultestreik som demonstrasjon mot regjeringen.

✕

22/5: Opprørsstyrkene i Da Nang fortsatte søndag kampene mot de lojale regjeringsstyrker. En talsmann for opprørerne opplyste søndag at tilsammen 215 mennesker hittil er drept av regjeringsstyrkene siden kampene i byen brøt ut for en uke siden. Ca. 800 mennesker er blitt såret under kampene.

- o I Saigon var det søndag voldsomme demonstrasjoner mot militærregjeringen. Myndighetene måtte sette inn to bataljoner soldater for å drive demonstrantene tilbake.

✕

23/5: De siste 102 soldater som støttet den buddhistiske opposisjonen i Da Nang masjerte ut av Tienh Hoi-pagoden mandag ettermiddag med hendene i været og omgitt av truende tanks, kanoner og maskinpistoler. Regjeringen har nå full kontroll over Da Nang.

- o I Saigon kom det til alvorlige antiamerikanske opptøyer da det blei skutt fra en amerikansk militærbil og en sivil person blei drept. Folkemengden gikk løs på alle amerikanske biler i nabolaget, veltet et halvt dusin og satte ild på to av dem.
- o General Ky lot regjeringsstyrkene slå ring om en av buddhistenes viktige pagoder i hovedstaden for å forsøke å frambringe en styrkeprøve med sine motstandere.
- o På amerikansk regjeringshold i Washington blei statsminister Cao Ky's suksess med å knekke opprørerne mottatt med stor lettelse, melder Reuters Washington-medarbeider.
- o En gallup-undersøkelse viser at hele 54 % av den amerikanske befolkning vil at USA's tropper skal trekkes ut av Vietnam dersom det bryter ut en omfattende borgerkrig i landet. Bare 28 % vil at amerikanske tropper likevel skal fortsette krigen.

✕

24/5: Den såkalte "Folkets nasjonalkongress" kom sammen i Saigon i morges, mens buddhistiske ungdommer demonstrerte i Saigons gater mot regjeringens politikk. Ca 1000 militære, politiske og religiøse ledere deltar på møtet i "nasjonalkongressen". Ingen representant for den forenede buddhistkirke deltok. Statsminister Ky, som var til stede, redegjorde for den politiske situasjon. Han gjorde det klart at det i framtida vil bli satt i verk kraftige tiltak hvis liknende opprørstendenser som under "Da Nang-episoden" skulle gjøre seg gjeldende.

o Militærregjeringen i Sør-Vietnam har besluttet at det skal holdes valg på ny nasjonalforsamling den 11. september. Dette blei kunngjort av landets president, generalløytnant Ngnyen Van Thien, på et ekstraordinært møte av "folkets og de væpnede styrkers nasjonalkongress".

o Tirsdag var det amerikansk-fientlige demonstrasjoner i Hué. Dette er den siste store byen hvor buddhistene og deres opprørs-soldater har fullt herredømme.

FN's generalsekretær U Thant sa tirsdag i en tale i Atlantic City at de siste begivenheter i Sør-Vietnam har vist at trangten til nasjonal identitet, kanskje nasjonal overlevelse, er den eneste ideologi som står igjen for et økende antall vietnamesere.

Buddhistenes bitterhet mot USA blei i dag skjerpet, og under en demonstrasjon foran den amerikanske ambassaden bar munkene plakater med anklager mot USA for å "forsøke å herske over Vietnam" og hjelpe folkefienden Ky.

AKTUELL KOMMENTAR

Honolulu. Sommeren 1965 lyktes det militærjuntaen med general Ky i spissen å slutte en slags fredsoverenskomst med de innflytelsesrike buddhistlederne. Denne freden varte i over et halvt år. Men etter at president Johnson på Honolulu i februar i år blei enig med general Ky om nye krigsanstrengelser og et felles utbyggingprogram for Sør-Vietnam, kom de nasjonalistiske buddhistene til å anse Ky utelukkende som en eksponent for utenlandske interesser. Han gjelder nå bare som en Washington-marionett.

✕

General Thi. Da general Ky, kort etter tilbakekomsten fra Honolulu, avsatte den buddhistiske fallskjermgeneralen, Ngnyen Chauh Thi, som hadde ansvaret for landets fem nordlige provinser, hadde han underskrevet sin egen politiske dødsdom. Dette kanskje først og fremst fordi den svært populære general Thi er en nær venn av den mektigste av alle buddhistmunkene - Thich Tri Quang.

✕

Demonstrasjoner. Tilholdsstedet til Tri Quang er ei spartansk utrustet munkecelle i Tu-Dam-pagoden i den gamle keiserbyen Huế. Herfra blei demonstrasjonene mot Saigon-administrasjonen og amerikanerne dirigert. Snart etter at disse urolighetene tok til, blei de amerikanske krigsanstrengelsene delvis lammet.

- ✕ En god del av den buddhistiske befolkningen har gjort opprør. Regjeringstro troppeenheter er engasjert i overvåking av opprørerne.
- ✕ I Danang har vietnamesiske havnearbeidere nektet å losse US-bomber. De amerikanske lufttoktene mot Den nasjonale frigjøringsfronten er sterkt svekket.

✕

Kongressen. Endelig så det ut til at general Ky hadde gitt etter for buddhistenes krav:

- ✕ Opphevelse av militærstyret under Ky.
- ✕ Sivil regjering valgt ved frie valg innen fem måneder.

I begynnelsen av april sammenkalte Ky en politisk kongress med bred nasjonal representasjon. Meningen var at det skulle gjøres forberedelser til ei sivil regjering. Men buddhistene bestemt seg for å boikotte kongressen, og kom med en skarp regjeringsfiendtlig uttalelse:

"En borgerkrig som vil kreve ti-tusener av liv og føre til fullstendig sammenbrudd av den nasjonale enhet, kan komme til å innfinne seg som følge av kortsynet, aggressiviteten og uansvarligheten til den nåværende regjeringa."

Bare 115 av de 170 innkalte delegerte tok del i den tre dager lange kongressen. Juntaen hadde håpet at møtet skulle få stor nok tilslutning fra de forskjelligste politiske ledere og partier, så vel som religiøse minoriteter, til å isolere buddhistene og tvinge dem til kompromiss.

Det viste seg snart at juntaen hadde regnet feil her. I stedet for å isolere buddhistene, understøttet og godtok kongressen deres program - samt et krav om allmenne valg innen fire måneder. Dessuten blei regjeringa henstilt om "høytidelig og offentlig å erklære" ikke å straffe noen av dem som har deltatt i regjeringsfiendtlig agitasjon.

Juntaen fant å måtte gjøre retrett. Den gikk med på å holde allmenne valg innen tre til fire måneder. Statsminister Ky tilbød å trekke seg tilbake øyeblikkelig, dersom kongressen ønsket det, men tilføyde:

"Jeg vil motarbeide ei regjering som ikke sikrer folkets lykke og ikke fører kampen mot kommunismen videre."

✕

Danang - Ky's revansje.

"De i Sør-Vietnam, og andre steder, som ikke ønsker ei sivil regjering i landet, kan juble over statsminister Nguyen Cao Ky's plutselige okkupasjon av byen Danang. Men sjøl disse må kunne innse at general Ky nå har tatt et ugjenkallelig skritt som eliminerer alle muligheter for en ny overenskomst mellom han og hans motstandere om et fredelig samarbeid med ei folkevalgt regjering som mål."

- Charles Mohr, korrespondent for The New York Times i Saigon.

Et flyktig øyeblikk så det ut til at juntaen og buddhistlederne var kommet fram til en slags enighet om valget av ei sivil regjering. Men så tok general Ky til å snakke om at det i det minste ville ta ett år før en overgang til sivilt styre kunne finne sted, og han regnet med å beholde makta i et hvert fall så lenge. - Samtidig var forskjellige grupperinger begynt å kritisere generalene for å ha gått med på frie valg alt for raskt. Det å holde frie valg nå var det samme som å overlate kontrollen til buddhistene og gi fritt spillerom for kommunister og nøytralister, blei det sagt. - Generalene følte at de var i ferd med å miste ansikt. Det var på tide å foreta seg noe.

Ved daggry den 14. mai invaderte regjeringstro tropper byen Danang for, som det heter, å slå ned på regjeringsfiendtlige elementer. I følge The New York Times blei 10 mennesker drept og minst 12 såret.

Sjøl om motstanden i Danang brøt raskt sammen, kan en ikke se bort fra mulighetene av fortsatte stridigheter. Tropper stasjonert i området rundt Danang og Hué har nemlig åpent erklært sin sympati med buddhistenes kamp. Det er godt mulig at general Ky pønsker på å følge opp "suksessen" fra Danang og forsøker å erobre opprørbyen Hué. Her holder kommandanten over 1. divisjon til, general Phan Xuan Nguan. Han har truet med å sette seg til motverge dersom regjeringstro tropper forsøker seg. Vi øyner en borgerkrig innenfor borgerkrigen. Det er nå klart at skal general Ky kunne fortsette som statsoverhode, blir han nødt til utelukkende å støtte seg på militær maktbruk.

Forvirret må vel Washington-administrasjonen føle seg - erobringa av Danang skjedde visstnok uten amerikanernes vitende. Deres oppgave synes etter hvert å bestå i "forklaring" av hva Ky foretar seg, og "tolking" av hans utvetydige uttalelser og handlinger. - Enda mer delikat blir USA's problem når en tar i betraktning at buddhistlederne til stadighet appellerer til president Johnson om støtte i kampen for ei folkevalgt regjering.

"Amerikanerne har sagt at de kjemper for sørvietnamesernes rett til et fritt valgt styresett, og de kan ikke åpent være med på å undertrykke den delen av befolkningen som ønsker nettopp dette."

- Gidske Anderson, korrespondent for Arbeiderbladet i New York.

Utfallet av den vedvarende politiske krisa i Sør-Vietnam synes å bli bestemt ved operasjoner fra tre interessegrupper - buddhistene, juntaen og Johnson-administrasjonen.

✕

Buddhistenes posisjon. Buddhismen i Sør-Vietnam kan ses som en syntese av religion, politikk og mystikk. Av landets 16 millioner innbyggere bekjenner kanskje 10 millioner seg til buddhismen, men bare omlag halvparten av disse tar aktivt del i kultusen. Den forente buddhistiske kirke - et sterkt politisk element - knytter til seg omlag 1 million av de troende. I de områder av landet som ikke kontrolleres av Den nasjonale frigjøringsfronten, utgjør ofte Den forente buddhistiske kirke den eneste skikkelige organisasjon, bortsett fra hæren.

Det er vistnok ingen som veit helt sikkert hva buddhismen vil oppnå, uttalelsene er ofte tvetydige, men det er trolig at særlig Thich Tri Quang ønsker en dominerende innflytelse, om ikke direkte kontroll, over landets regjering. De har gode kort på handa: Ved sida av å være godt organisert, er de dyktige i politiske manøvreringer. Dessuten har de ved sitt krav om ei valgt, sivil regjering politisk appell i et land hvor militærstyre har fått vannry på grunn av korrupsjon og udyktighet. Videre har munkene skapt et inntrykk blant de krigstrette vietnameserne av å være innstilte på en fredelig løsning av konflikten med Den nasjonale frigjøringsfronten.

✕

Juntaens posisjon. Juntaen er blitt sterkt splittet ved betydelige opprør fra militære enheter i de nordlige provinser. Generalene, først og fremst Ky, har dessuten svekket sin posisjon ved udyktig takling av krigssituasjonene. De har vaklet fra tomt skryt og trusler til hastig og ydmykende retrett.

✕

USA. Den tredje maktfaktor er USA, sjøl om amerikanerne nå for det meste har spilt den forvirrede tilskuers rolle. Siden USA's prestisje blei offentlig knyttet til Ky's ved Honolulu-møtet, har den amerikanske delegasjonen i Saigon riktignok støttet opp om

juntaen. Men hittil har ikke USA - trass i den enorme militære innsatsen i landet, for tida minst 240 000 soldater - vært i stand til å løse hva som i bunn og grunn er et internt politisk problem. Åpen intervensjon eller press ville underminere den erklærte amerikanske politikken om hjelp til sjøl-bestemmelse. Men en kan heller ikke regne med at Washington-administrasjonen er stemt for å la Sør-Vietnam smuldre fullstendig opp i politisk kaos.

✂

Hva nå Johnson? Johnson-administrasjonen har uttalt at de politiske tumulter i Sør-Vietnam har begynt å svekke krigsinnsatsen mot Den nasjonale frigjøringsfronten. Kongressmedlemmer har krevd ei ny vurdering av det amerikanske engasjementet, dersom Saigon-regjeringa ikke makter å løse sine problemer.

Senator John Sherman Cooper (republikaner fra Kentucky):

"Vi kan ikke forsvare et folk som ikke er villig til å forsvare seg sjøl."

Senator Richard Russel (demokrat fra Georgia og formann for forsvarskomiteen) gikk et skritt videre:

"Dersom det viser seg at flertallet av vietnameserne ikke ønsker vår hjelp, bør vi trekke oss ut øyeblikkelig."

For kongressen var kjernepunktet hvorvidt USA fant Vietnam avgjørende for sin egen sikkerhet, og derfor skulle forsøke å utføre krigshandlingene uansett hvilken regjering som måtte råde i Saigon.

✂

Rabalder i Kongressen. President Johnsons krig har kommet skeivt ut. Den forstyrrer landets økonomi og legger vansker i veien for presidentens ærgjerrige innenrikspolitik. Administrasjonens manglende evne til å løse Vietnam-problematikken (U Thant sa for litt siden: "Tilstandene i Vietnam blir verre og verre.") har plassert presidenten i ei politisk skruestikke. De liberale forlanger større fredsanstrengelser, og de konservative forlanger større militær innsats. Det er endatil blant liberale demokrater blitt dannet ei slags "eksil-regjering" ledet av senator Robert Kennedy fra New York.

Senator J. W. Fulbright, en av de skarpeste kritikerne av Vietnam-politikken, sa nylig:

"Hele Kongressen har mistet interessen for "the Great Society" (President Johnsons "Store Samfunn"), den er blitt både i politisk og psykologisk forstand en krigs-Kongress."

Imidlertid er det ingen ting ved presidentens uttalelser eller handlinger som tyder på at han har mistet eller i alle fall har modifisert sin overbevisning om riktigheten av politikken sin.

✂

Opptrapping av krigen. Like til det siste har to mål vært tabu for amerikanske bombefly. - de tettbefolkede områdene rundt hovedstaden Hanoi og havnebyen Heiphong i Nord-Vietnam. Grunnen til dette forbudet var president Johnsons engstelse for å bringe Kina med i krigen. Nå er det imidlertid gitt ordre til å angripe bestemte "militære mål" i områdene rundt Hanoi og Haiphong. De forente stater og verden for øvrig er dermed kommet enda et skritt nærmere Den totale krig.

Nøkkelen til forståelsen av presidentens risikable angrepsordre syns å ligge i følgende forhold: Sør-Vietnam er hjemsoekt av en politisk katastrofe. Amerika ønsker å avlede oppmerksomheten fra disse tilstandene ved en utvidet militær operasjon mot Nord-Vietnam.

Æ

MIG-21. Bare 20 engelske mil fra Kinas grense kom et amerikansk Phantom-jetfly i kamp med den sovjet-produserte MIG-21. Dette markerte neste steg i opptrappinga av luftkrigen. Første skritt var den lange og kostbare operasjonen for å avskjære "forsyningsrutene fra Nord-Vietnam gjennom Laos til Sør-Vietnam". Neste kritt besto i tokt med B-52-bombefly, stasjonert i Guam. Bombeflyene hadde sine første tokter mot nord i forrige måned. For det tredje gjorde dette at B-52-flyene tok over sjølve grovarbeidet, det var mulig for kampflyene å konsentrere sine anstrengelser om å bryte jernbaneforbindelsene mellom Nord-Vietnams to største byer, Hanoi og Haiphong, og resten av landet.

Spørsmålet som luftkampene over Nord-Vietnam reiste, var: Skulle angripende fly innrømmes tilfluktssteder, eller skulle amerikanske fly fritt kunne forfølge dem og skade deres baser, sjøl om det ville bety overskridelse av Kinas grenser eller bombing av nordvietnamesiske installasjoner som godt kunne være bemannet med sovjetiske teknikere?

Forsvarsdepartementets svar var en tidligere uttalelse av utenriksminister Dean Rusk hvor det blant annet heter at alle som støtter opp om Hanoi, må ta den fulle konsekvens av dette. Uttalelsen fikk i stand spekulasjoner i Kongressen. Mange hadde en følelse av at amerikanske flygere i Vietnam sjøl skulle avgjøre hvorvidt de skulle forfølge fienden inn over Kina.

I et forsøk på å berolige, blei det avgitt ei erklæring fra administrasjonen om at presidenten alene skulle avgjøre hvorvidt amerikanske fly skulle kunne krenke kinesisk territorium.

Det store spørsmålet blei reist av senator Kennedy:

"Hva vil bli Kinas svar dersom overflygninger finner sted - og endatil landet bombes? Vil kineserne komme til å angripe våre baser - i Vietnam eller Thailand, eller borde våre hangard-skip? Hvis de gjør det, hvordan vil vi reagere - mer bombing? Og dersom bomtetoktene intensiveres, kan vi da regne med at Kina vil nøye seg med luftkamper - eller vil det bli sendt tropper mot våre soldater i Sør-Vietnam?"

Kilder: Der Spiegel og New York Times.

U THANT OG VIETNAM

U Thant har i foredrag og pressekonferanser lagt fram tre punkter som grunnlag for en fredelig ordning i Vietnam.

Punktene er:

1. Slutt på bombing av områdene til Den demokratiske republikken Vietnam.
2. En radikal reduksjon av krigshandlingene i Sør-Vietnam.
3. Godkjenning av Den sørvietnamesiske nasjonale frigjøringsfront som likeverdig partner ved forhandlinger om våpenhvile og fredsavtale og deltaker i frie valg etter fredsavtalen.

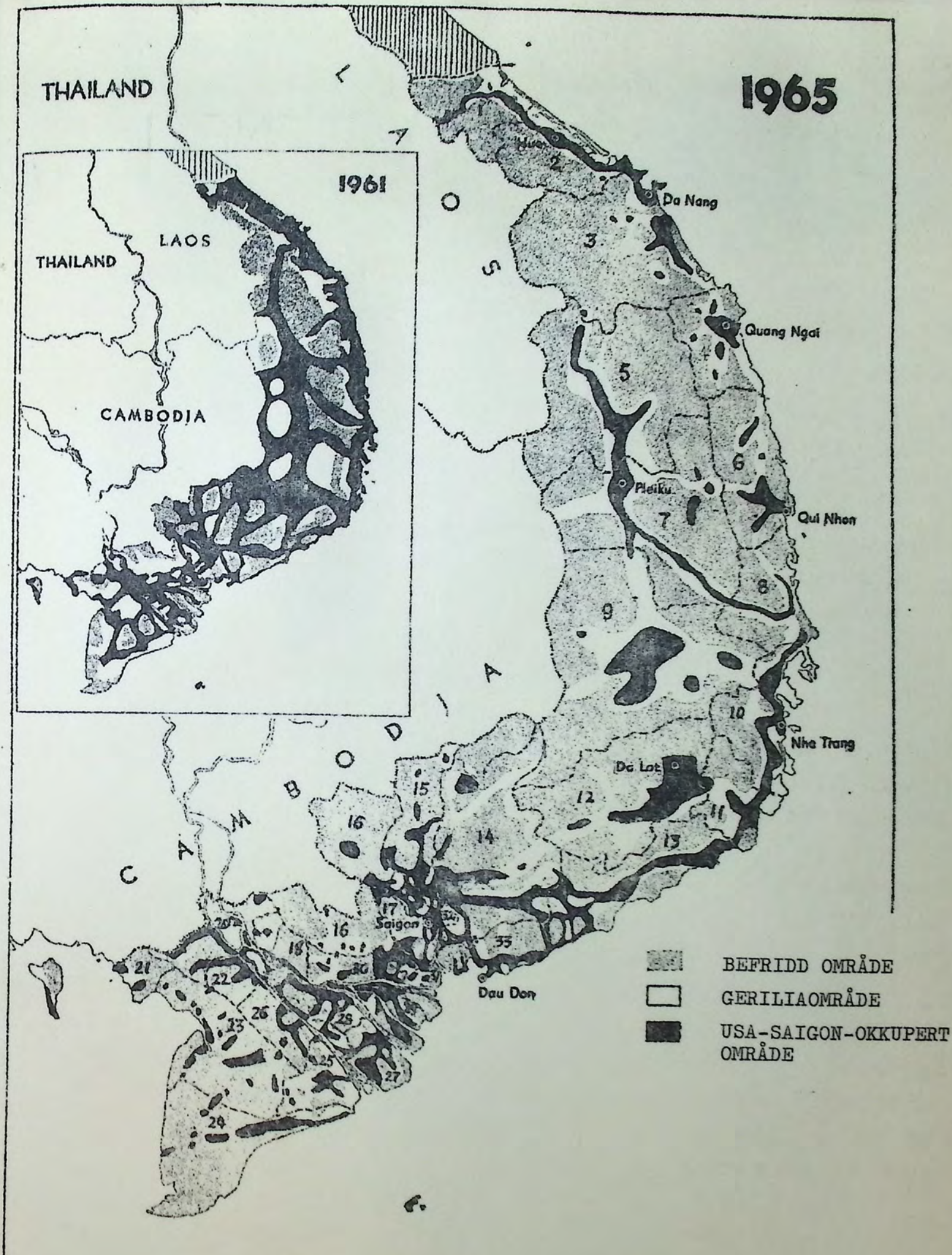
X

På Vietnam-mötet arrangert av Den norske solidaritetskomité for Vietnam torsdag 2. juni 1966 ble følgende uttalelse vedtatt og oversendt til generalsekretær U Thant:

Generalsekretær U Thant,
UN, New York,
USA.

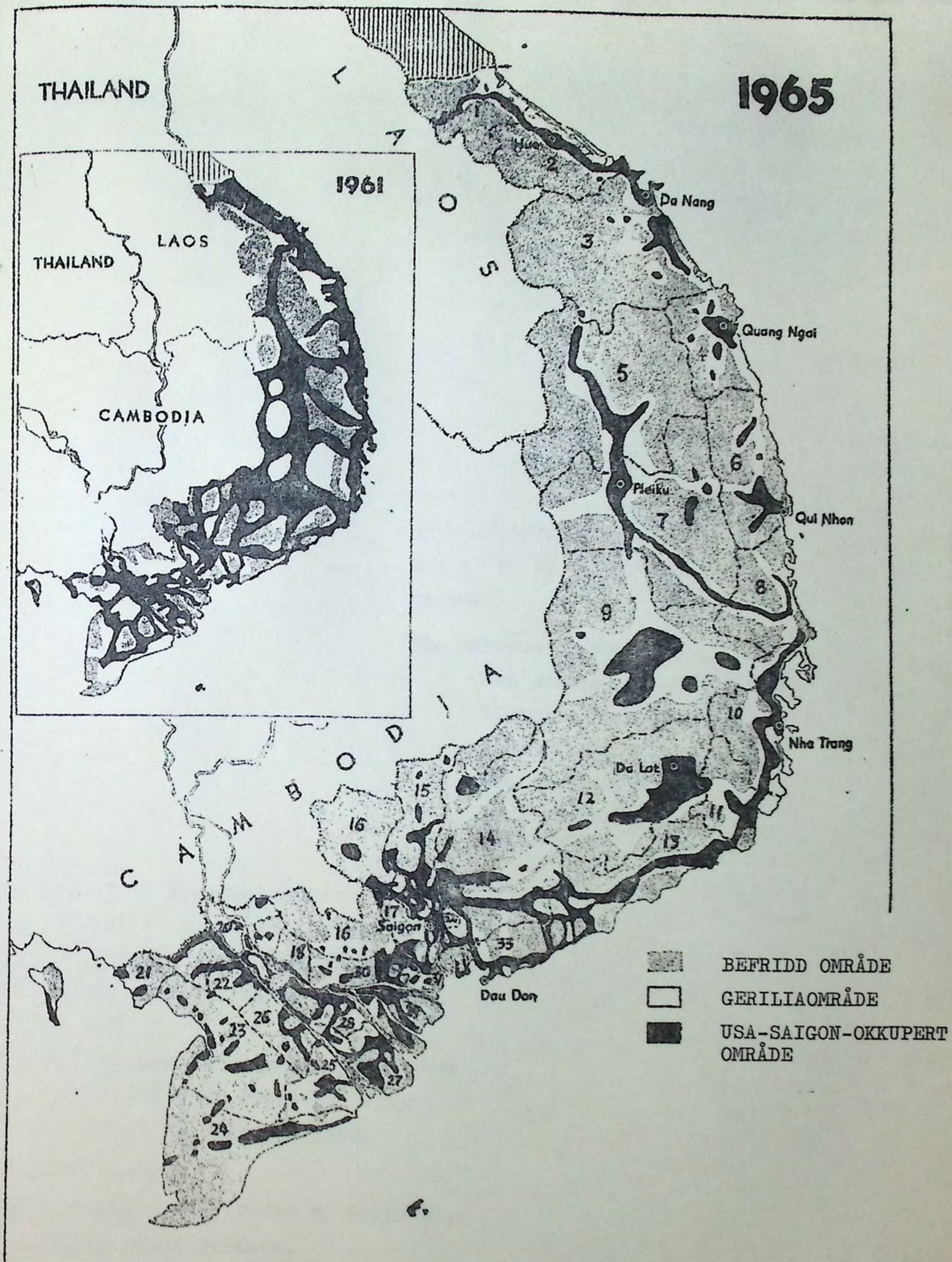
Vi følger med den største sympati og beundring Deres edle og utrettelige anstrengelser til forsvar for de punkter som er fastslått i UN's charter, og støtter helhjertet de punkter De har anbefalt som grunnlag for en varig fred og rettferdighet for det urettferdig og umenneskelig lidende og heroisk kjempende vietnamesiske folk.

Den norske solidaritetskomité for Vietnam

SØR-VIETNAMS PROVINSINNDELING

1. Quang Tri	10. Khanh Hoa	18. Tan An	26. Can Tho
2. Thua Thien	11. Ninh Thuan	19. Sa Dec	27. Tra Vinh
3. Quang Nam	12. Lam Dong	20. Chau Doc	28. Vinh Long
4. Quang Ngai	13. Binh Thuan	21. Ha Tien	29. Ben Tre
5. Kon Tum	14. Bien Hoa	22. Long Xuyen	30. My Tho
6. Binh Dinh	15. Thu Dau Mot	23. Rach Gia	31. Ga Cong
7. Gia Lai	16. Tay Ninh	24. Bac Lieu	32. Gia Dinh
8. Phu Yen	17. Cho Lon	25. Soc Trang	33. Ba Ria
9. Dac Lac			

1. Quang Tri	10. Khanh Hoa	18. Tan An	26. Can Tho
2. Thua Thien	11. Ninh Thuan	19. Sa Dec	27. Tra Vinh
3. Quang Nam	12. Lam Dong	20. Chau Doc	28. Vinh Long
4. Quang Ngai	13. Binh Thuan	21. Ha Tien	29. Ben Tre
5. Kon Tum	14. Bien Hoa	22. Long Xuyen	30. My Tho
6. Binh Dinh	15. Thu Dau Mot	23. Rach Gia	31. Ga Cong
7. Gia Lai	16. Tay Ninh	24. Bac Lieu	32. Gia Dinh
8. Phu Yen	17. Cho Lon	25. Soc Trang	33. Ba Ria
9. Dac Lac			

SOLIDARITETSMERKER

Den norske solidaritetskomité for Vietnam forestår salg av solidaritetsmerker. Vel 10.000 nordmenn bærer nå disse merkene.

Fremdeles er det merker på lager, og vi oppfordrer meningsfeller til å anskaffe seg dette solidaritetstegnet.

Inntekten av salget skal nyttes til finansiering av det videre opplysningsarbeidet.

Arbeidsoppgavene er store, men det økonomiske situasjonen er vanskelig. Det er derfor svært viktig at alle som forestår salg av solidaritetskomitéen, sender oss pengene så snart som mulig. Vi er takknemmelige for all økonomisk støtte.

Vår adresse er som kjent:

Den norske solidaritetskomité for
Vietnam, Postboks 7131,
Homansbyen, Oslo 3.
Postgiro 202981
Borghild Solly
Kasserer.

FOR VIETNAM er en informasjons-
bulletin utgitt av Den norske solidaritets-
komité for Vietnam. Bulletinen utkommer
10 ganger i året. Abonnementsprisen er kr.
10,- pr. år.

Betaling for abonnement og annen støtte kan
sendes til: FOR VIETNAM, Postboks 5275,
Løjtorstua, Oslo 3. Postgiro 203445.

REDAKSJONEN sitter:
Åre Eidem, Håkon Helle, Peder M. Lysestøl,
Arving Lægreid, Terje Normann,
Ole Bjørn Rongen og Kjell Snerthe.

FRORSIDA: SIDSEL PAASKE

KRIG MELLOM BRØDRE

For ei tid sida hadde Robert Quillan, en av Le Monde's skribenter, et intervju med en typisk sørvietnamesisk student - 20 år gammel funksjonærsson, sterkt knyttet til arbeiderbefolkningen.

Slik ser han krigen:

Denne krigen er en krig mellom brødre - det er sannheten. Bror kjemper mot bror. Vi er alle vietnamesere - på begge sider av kamplinja. Vår familie er splittet i to. Onkelen min er på den andre sida, fetrene mine også. De andre er på denne sida. Vi dreper hverandre, det er en forbrytelse, en forbrytelse mot våre familier og vårt fedreland.

Han hevder videre at dersom det skal bli fred, må alle fremmede forlate landet. Da ville krigen stoppe av seg sjøl umiddelbart.

Jeg er ikke kommunist, og tar avstand fra mye av det kommunistene gjør. Men vi tenker som så her i sør at de i nord kjemper også for mange gode saker. Det finns ingen korrupsjon i Nord-Vietnam. Alle arbeider for fedrelandet. En må forsake, men det er til beste for fellesskapet.

På mange måter ville det være til beste for oss om kommunismen rådde i sør. Dersom noe slik skulle skje, så har vi jo våre egne ideer, og vi ville forfekte dem. Vi ville kreve en viss porsjon frihet.

Quillan vil vite vietnamesernes syn på det amerikanske engasjementet.

Vi er et fattig folk. Men amerikanerne vil overføre et rikmannssystem til oss. Det kan ikke gå på det viset. Slik blir de rike rikere, de korruperte tallrike og de fattige forblir fattige.

I nord derimot har en opprettet et system for et fattig folk. - Hva jeg mener er at et slikt system må tilpasses vår fattigdom for å kunne motarbeide denne fattigdommen til beste for de fattige. Det er nettopp dette som må til i vår situasjon.

(Fra Le Monde 5/4-66)